

Bestemmingsplan Veenhuizen

Vastgesteld

Bestemmingsplan Veenhuizen

Code 1015302 / 19-06-13

GEMEENTE NOORDENVELD 1015302 / 19-06-13
BESTEMMINGSPLAN VEENHUIZEN

TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

blz.

1. INLEIDING	1
1. 1. Actualisering bestemmingsplan Veenhuizen	1
1. 2. Plangebied	1
1. 3. Aanleiding voor een nieuw bestemmingsplan	2
1. 4. Leeswijzer	2
2. DE HUIDIGE SITUATIE	4
2. 1. Ontstaan, ontwikkeling, kenmerken ⁾	4
2. 2. Beschermd dorpsgezicht	5
2. 3. Cultuurhistorische waardering	7
2. 4. Ruimtelijk-functionele structuur	10
3. BELEIDSKADER	15
3. 1. Algemeen	15
3. 2. Rijksbeleid	15
3. 3. Provinciaal beleid	16
3. 4. Gemeentelijk beleid	21
4. UITGANGSPUNTEN VOOR HET BESTEMMINGSPLAN	29
4. 1. Ruimtelijk-functionele visie plangebied	29
4. 2. Beheer en ontwikkeling	30
5. OMGEVINGSASPECTEN	39
5. 1. Milieu	39
5. 2. Water	44
5. 3. Ecologie	45
5. 4. Cultuurhistorie en archeologie	47
5. 5. Duurzaamheid	48
5. 6. Planmer	48
5. 7. Luchtvaartverkeerszone	50
5. 8. Radarverstoringgebied	51
6. PLANBESCHRIJVING	53
6. 1. Algemeen	53
6. 2. Afstemming op de landelijke standaard	53
6. 3. Bestemmingen	53
6. 4. Algemene toelichting op de regels	54
6. 5. Toelichting op de bestemmingen	55

7. UITVOERBAARHEID	66
7. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid	66
7. 2. Economische uitvoerbaarheid	66
7. 3. Exploitatieplan	66
8. INSPRAAK EN OVERLEG	67

BIJLAGEN

<u>Bijlage 1</u>	Beschrijving Veenhuizen, Cultuurhistorische waarden
<u>Bijlage 2</u>	Overzicht monumentale panden
<u>Bijlage 3</u>	Overzicht karakteristieke panden
<u>Bijlage 4</u>	Rapportage Steunpunt Externe Veiligheid
<u>Bijlage 5</u>	Reactienota overleg en inspraak

1. INLEIDING

1. 1. Actualisering bestemmingsplan Veenhuizen

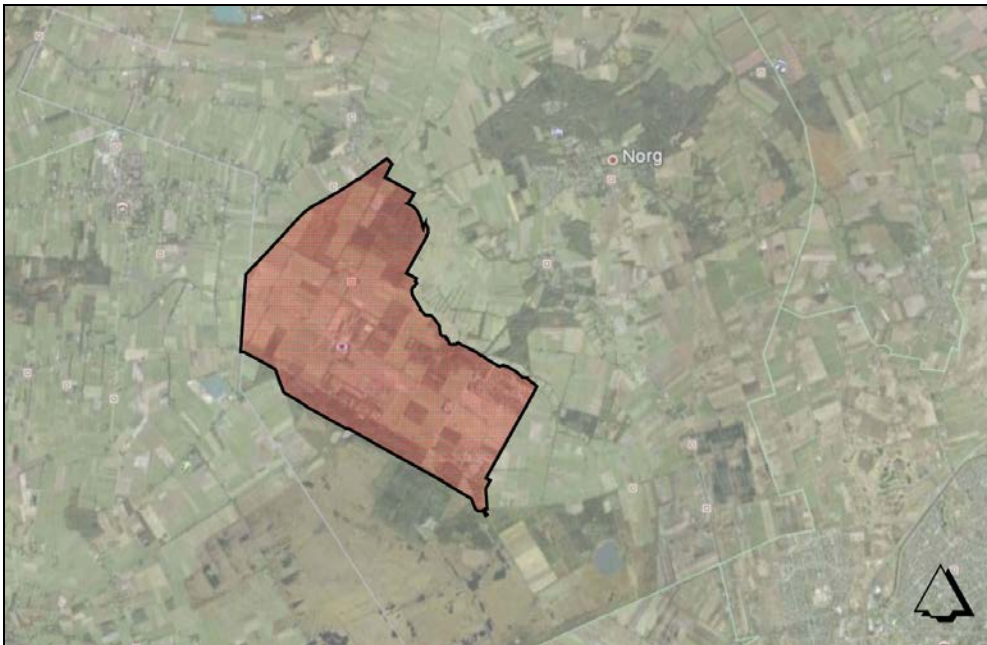
Dit bestemmingsplan voor de kern en het bijbehorende buitengebied Veenhuizen in de gemeente Noordenveld bevat een actuele planologisch-juridische regeling voor de geconcentreerde bebouwing en het omliggend landelijk gebied van Veenhuizen. Met dit plan wordt het *Bestemmingsplan Veenhuizen* uit de jaren negentig, zoals dat momenteel nog voor het gebied geldt, herzien. Dit bestemmingsplan werd vastgesteld door de raad van de toenmalige gemeente Norg bij besluit van 18 december 1997. Goedkeuring van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe verkreeg het plan bij besluit van 1 september 1998.

Ook een bestemmingsplan voor de planmatige woongebieden rond de Kerklaan wordt thans geactualiseerd (*Bestemmingsplan Woonwijken Veenhuizen* vastgesteld 25 november 2004, goedgekeurd 20 januari 2005). In het nieuwe bestemmingsplan wordt rekening gehouden met bescherming van de cultuurhistorische waarden zoals die met de recente aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht (1 april 2008) gestalte heeft gekregen.

Het bestemmingsplan geeft voor het overige primair een actuele beheerregeling voor de aanwezige functies en gronden. Volledig nieuwe ontwikkelingen worden planologisch apart afgewogen en worden zo nodig afzonderlijk geregeld. Wel wordt voor bestaande functies ruimte geboden voor perceelsgebonden ontwikkelingen.

1. 2. Plangebied

Het plangebied is afgestemd op het gebied dat is aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Het betreft hier zowel de geconcentreerde bebouwing als het bijbehorende buitengebied. De plangrenzen zijn op de verbeelding aangegeven en in overzicht weergegeven in de navolgende figuur 1.

Figuur 1. Ligging plangebied Veenhuizen

1. 3. Aanleiding voor een nieuw bestemmingsplan

Het bestemmingsplan is er één in de reeks van nieuw op te stellen plannen in de gemeente Noordenveld. De reden voor het herzien van de bestemmingsplannen, is dat de huidige planologische regelingen op onderdelen verouderd zijn.

Naast de genoemde noodzaak voor afstemming op het aanwijzingsbesluit voor het beschermde dorpsgezicht, is op verschillende terreinen nieuw beleid dat in dit bestemmingsplan verwerkt dient te worden.

Zo is recent beleid ontwikkeld voor het wonen in het buitengebied, is er een beleidsnotitie gemaakt voor agrarische bouwpercelen, is er een ruimtevoor-ruimte regeling ontwikkeld en heeft de gemeente beleid opgesteld voor het thema "recreatie en toerisme".

Verder is met dit nieuwe bestemmingsplan de afstemming gelegd op het bestemmingsplan Buitengebied. Daarvoor is inmiddels een nieuw (ontwerp) bestemmingsplan in procedure gebracht (november 2012).

Bovenstaande heeft geleid tot de wens te komen tot een actueel bestemmingsplan met eenduidige en actuele regels.

1. 4. Leeswijzer

Na deze inleiding komen in de volgende hoofdstukken de volgende onderwerpen aan de orde:

- hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van de functies en ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied. Specifiek wordt ingegaan op de cultuurhistorische waarden in het gebied en de wijze waarop deze in het ruimtelijke beleid dienen te worden vertaald;

- hoofdstuk 3 geeft het rijks- en het provinciale beleid weer, alsmede het gemeentelijk beleidskader;
- in hoofdstuk 4 worden de uitgangspunten voor dit nieuwe bestemmingsplan weergegeven: op welke wijze wordt enerzijds het beschermde dorpsgezicht planologisch beschermd en wordt anderzijds ruimte geboden voor functionele ontwikkelingen;
- in hoofdstuk 5 gaat het om de afstemming van het bestemmingsplan op de relevante omgevingsaspecten, zoals het milieu- en waterbeleid, ecologie en archeologie;
- hoofdstuk 6 bevat een motivering van de juridische opzet van het bestemmingsplan en een toelichting op de bestemmingen;
- hoofdstuk 7 gaat in op de uitvoerbaarheidsaspecten van het bestemmingsplan;
- hoofdstuk 8 geeft een samenvatting van de gehouden inspraak en het gevoerde overleg. In de Reactienota Overleg en Inspraak (bijlage 5) is de verantwoording verwoord.

2. DE HUIDIGE SITUATIE

2. 1. Ontstaan, ontwikkeling, kenmerken ¹⁾

De periode vóór de ontginning vanaf de 19de eeuw

Veenhuizen zelf wordt al vroeg in historische bronnen genoemd. Dat voert voor het eerst terug op de 14de eeuw, waarin het dorp wat noordelijker lag dan het huidige dorp. Van circa 1440-1642 waren er zo'n drie erven, plus enkele kleinere erven, waaronder een kapel met een pastorie. Men had rond het jaar 1642 de beschikking over ± 25 ha bouwland. De locatie van het kapelletje en het bijbehorend kerkhof van het vroegere Veenhuizen staat bekend als het "Spaanse kerkhof" en is nu een archeologisch monument van hogere waarde.

De eerste poging om het veen te ontginnen, strandde in de tweede helft van de 16de eeuw. De tweede poging werd vanaf 1640 ondernomen, maar moest in 1652 worden gestaakt, doordat men als gevolg van de ontginningen overlast vreesde van het overvloedige veenwater dat via het Peizerdiep zou worden afgevoerd.

In de 17de eeuw was het oude Veenhuizen goeddeels verlaten. Pas in 1822/1823 werd met de komst van de Maatschappij van Weldadigheid het gebied succesvol ontgonnen.

Ontstaansgeschiedenis huidige Veenhuizen

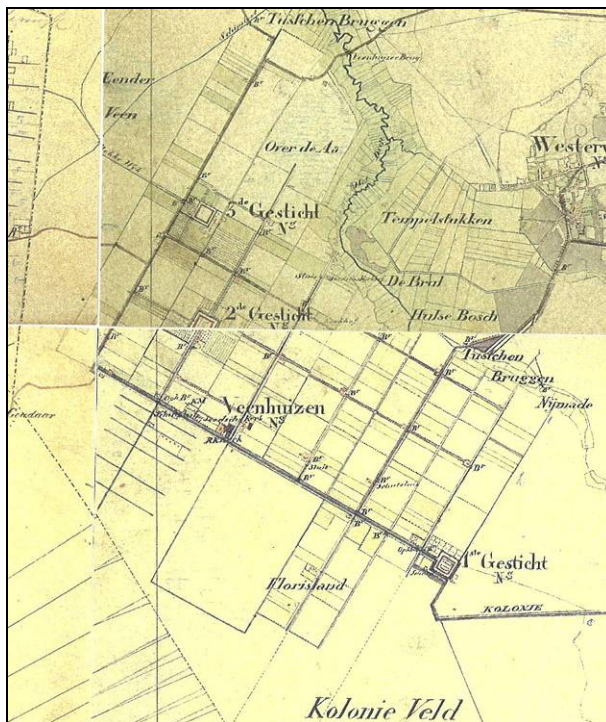
De ontstaansgeschiedenis van het huidige Veenhuizen is nauw verbonden met de geschiedenis van de *Maatschappij van Weldadigheid*, een maatschappij die zich inzette voor de bestrijding van de armoede. Aldus werd Veenhuizen in 1822 opgericht door genoemde maatschappij.

In de loop van de jaren werden in Veenhuizen grote aantallen mensen te werk gesteld, die door hun gedrag niet in de 'normale' maatschappij pasten. Gewone burgers kwamen niet in Veenhuizen, waardoor het dorp jarenlang een afgesloten nederzetting bleef. Mensen uit lagere klassen of onaanangepast aan het dagelijkse leven, kregen hier arbeid en onderwijs aangeboden en in hun onderhoud werd op sobere wijze voorzien. De mensen werden te werk gesteld in ambachtelijk werk en in de ontginning van het gebied.

Van de koloniën werden de woeste gronden op zodanige wijze ontgonnen, en het gebied zodanig bebouwd, dat hierin ook de hiërarchische en corrigerende gemeenschapszin duidelijk werd.

De ontginning van het gebied verliep volgens een rationeel patroon, kenmerkend voor de veenkoloniën. Daarmee is een gaaf en afleesbaar beeld van de geschiedenis ontstaan, gebaseerd op een sterk orthogonaal stelsel. De historische situatie rond 1850 met daarop de gestichten blijkt uit navolgende figuur, fragment van de historische kaart.

¹⁾ Bronnen: Aanwijzingsbesluit beschermd dorpsgezicht; Nota Belvédère; Jonge Landschappen 1800-1940, Meppel, 1994; Inventarisatieonderzoek ten behoeve van het bestemmingsplan.

Figuur 2. Veenhuizen in 1853 (fragment historische kaart)

In 1859 werd de Kolonie Veenhuizen door de overheid overgenomen, waarna het gebied vanaf 1875 onder het beheer van het Ministerie van Justitie kwam en het de functie van rijkswerk- en strafinrichting kreeg. Aan deze status kwam rond 1990 een einde toen het Ministerie van Justitie de landbouwgronden afstootte, alsook de woningen en voorzieningen voor het personeel. Het Ministerie van Justitie beperkte haar taak tot het beheer van de twee resterende strafinrichtingen.

Veenhuizen werd vanaf die periode een 'gewoon dorp'. Leegstand en verloedering traden aanvankelijk op, maar werden door forse gezamenlijke inspanningen van Rijk, provincie en gemeente tot staan gebracht. Monumentale panden werden gerenoveerd, de infrastructuur werd verbeterd, inrichtingsmaatregelen uitgevoerd en nieuwe functies werden gevestigd.

2. 2. Beschermd dorpsgezicht

Bij besluit van 1 april 2008 (Ministers van VROM en OCW) kreeg Veenhuizen de formele status van beschermd dorpsgezicht. Beide ministeries overwogen daarbij dat in het kader van het *Monumenten Inventarisatieproject* (MIP) de stedenbouw uit de periode 1850-1940 landelijk is geïnventariseerd. Het besluit tot aanwijzing van Veenhuizen vloeit voort uit deze inventarisatie. Als doel van de aanwijzing is aangegeven: de karakteristieke, met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te beschermen als zwaarwegend belang bij de toekomstige ontwikkelingen binnen het gebied.

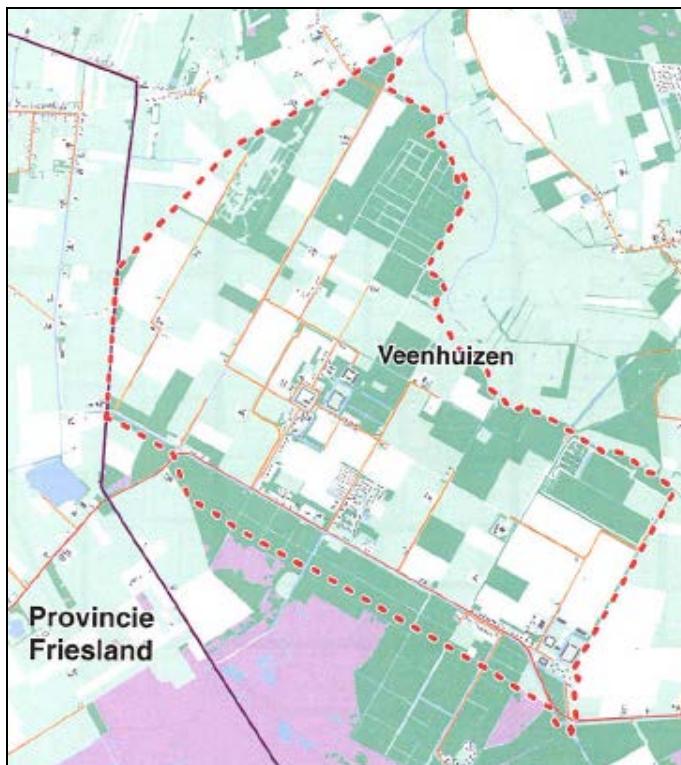
In de toelichting op het aanwijzingsbesluit wordt in het bijzonder gewezen op:

- de cultuurhistorische waarden, van belang vanwege de culturele en sociaal-economische ontwikkeling van het gebied als gevolg van de activiteiten van de Maatschappij van Weldadigheid;
- de historisch-ruimtelijke waarden, vanwege de inrichting die grotendeels een neerslag vormt van de hiervoor genoemde ontwikkeling;
- de situationele waarden, waarbij de afwisseling tussen bebouwde en onbebouwde ruimtes sterk is gerelateerd aan de functionele en hiërarchische opbouw van het gebied;
- de gaafheid en herkenbaarheid die ondanks recente ingrepen nog goed intact is gebleven.

De waardering wordt in het aanwijzingsbesluit als volgt samengevat.
Het gebied is van uitzonderlijk hoge historische, cultuurhistorische, stedenbouwkundige, ruimtelijke en landschappelijke waarde vanwege:

- de opzet als weldadigheidskolonie en de ontwikkeling tot besloten Rijkswerken en strafinrichting;
- de daarmee samenhangende ruimtelijke inrichting van het gebied, die wordt gekenmerkt door een planmatige en streng hiërarchische ordening;
- de monumentale waarde van de gebouwen en de bijzondere samenhang tussen functie, bebouwing en verkaveling;
- de gaafheid, herkenbaarheid en zeldzaamheid van deze structuur.

De begrenzing van het beschermd dorpsgezicht is op figuur 3 weergegeven en op de verbeelding geconcretiseerd.

Figuur 3. Begrenzing beschermd dorpsgezicht (bron: aanwijzingsbesluit, Rijksdienst voor de Monumentenzorg)

In een bijlage bij de planregels is het besluit tot aanwijzing als beschermd dorpsgezicht opgenomen.

Monumenten

Binnen het plangebied zijn 124 gebouwen aangewezen als rijksmonument in de zin van de *Monumentenwet 1988*. Daarnaast komen er nog een 14-tal provinciale monumenten voor.

2. 3. Cultuurhistorische waardering

Ten behoeve van het opstellen van het bestemmingsplan is ter aanvulling op het aanwijzingsbesluit voor het beschermde dorpsgezicht een nadere cultuurhistorische waardering opgesteld. Deze analyse is opgenomen in bijlage 1 bij deze toelichting en fungeert mede als toetsingskader bij de toepassing van de planregels.

De ontstaansgeschiedenis hangt nauw samen met de geschiedenis van de Maatschappij van Weldadigheid, welke zich inzette voor bestrijding van de armoede. De ontginning van de landbouwgronden vond plaats middels een sterk rationeel patroon. De landbouwgronden lagen rond centraal gelegen gestichtsgebouwen en bij elk gesticht werden boerderijen en hoeven gebouwd.

In de loop van de 19de eeuw droeg de Maatschappij Veenhuizen over aan het Rijk; het karakter verschoof daarbij meer en meer in de richting van een strafinrichting. Wel werd bij de verdere ontwikkeling de bestaande structuur gerespecteerd; de clustering van functies rond de gestichten en rond de Hervormde kerk werd steeds verder uitgebreid en de rechtlijnige assen werden versterkt met (dienst)woningen. Ook vond een versterking van deze hoofdstructuur met een lanenstelsel plaats.

In onderstaand kader worden de meest bepalende kenmerken voor de hoofdstructuur van Veenhuizen weergegeven.

Kenmerken Veenhuizen:

- het concept Veenhuizen als zodanig, de geordende veenontginning tussen beekdal en Fochteloërveen, letterlijk als enclave voor een bijzonder doel:
 - hoofdkanaal (Kolonievaart);
 - 6 wijken op afstanden van 750 meter, waarvan nog tweeënhalve wijk aanwezig is, inclusief een originele klapbrug en een drietal oude schutsluizen;
 - verkaveling vanaf de wijken met percelen van (oorspronkelijk) 25 bij 375 meter, thans nog deels herkenbaar;
 - de ontwikkeling van het (van oorsprong onverharde) wegenpatroon in lijn met de wijken en het kanaal;
 - een functionele samenhang en een helder stedenbouwkundig concept van hoge ruimtelijke kwaliteit;
 - de laanbeplanting die de lange lijnen van de hoofdstructuur versterken;
- de clusters bij de gestichten. Van de oorspronkelijke gestichten is er nog één aanwezig:
 - cluster (voormalig) eerste gesticht;
 - cluster (voormalig) derde gesticht is restant;
 - cluster tweede gesticht, meest interessant; en

- cluster aan het begin van de vijfde wijk en Kolonievaart vormt samen met de cluster van het tweede gesticht een bijzonder ensemble;
- het (geordende) patroon van gestichtboerderijen (er zijn er nog 14 van de oorspronkelijke 24, gevormd door acht boerderijen/hoeves per gesticht);
- de lintbebouwing met gemengde functies;
- de uitdrukking van de vroegere hiërarchische verhoudingen in de architectuur van gebouwen;
- de solitaire bomen bij belangrijke gebouwen (vaak rode beuken), die een rol spelen in de hiërarchische indeling van het hele gebied;
- functieontwikkeling van gebouwen;
- ook de kernvorming ter weerszijden van de Kerklaan is een stap in de ontwikkeling van Veenhuizen, zij het dat deze qua opzet en vormgeving afwijkend is in de oorspronkelijke ruimtelijke structuur.

Binnen Veenhuizen is aldus sprake van een samenhangend bebouwingspatroon van wegen en waterlopen en van begroeiing.

ad 1. Bebouwingspatroon

Er zijn in het plangebied zes typen bebouwing te onderscheiden, te weten:

1. gesloten blok in carrévorm: bebouwingskarakteristiek van een gesloten bouwblok in carrévorm, vrij gepositioneerd in contrast met het open landschap;
2. solitaire bebouwing in regelmatig patroon: bebouwingskarakteristiek van solitaire bebouwing (in oorsprong boerenhoeven), in orthogonaal patroon verdeeld, op kruispunten van de oorspronkelijke wijken;
3. open bebouwingslinten: samenhangende reeks van bebouwing, georiënteerd op hoofdwegen (kanaal, wijk) met ruime onderlinge afstanden zodat het achterliggende landschap waarneembaar blijft. In tegenstelling tot de veenlinten zijn de bebouwingslinten hier beperkt van lengte, zodat een wisselwerking met het landschap ontstaat;

Woningtypen

De bij de ontwikkeling betrokken rijksbouwmeester, architect Metzelaar (vader en zoon), ontwikkelde voor de dienstwoningen een aantal typen, dat hoorden bij een bepaald functieniveau. Het ging daarbij om een zevental grondvormen. Hoe belangrijker de functie, des te groter en voornamer het huis. Bovendien werd de voorgevel voorzien van opschriften, die zowel moraliserend en paternalistisch waren bedoeld, maar tevens aangaven wie de hoofdbewoner was. Ieder pand kende een symmetrische opbouw. Gecombineerd met de repetitie van woningen, benadrukte dit de systematische opzet van Veenhuizen.

In de boerderijen is sprake van een tweetal typen: de Veenhuizer middenhuisboerderij en de boerderij die stamt uit de jaren dertig. (Aangetekend zij, dat dit

de nog bestaande boerderijen/hoeves betreft; in de oorspronkelijke opzet van de Maatschappij was er sprake van een andere stijl).

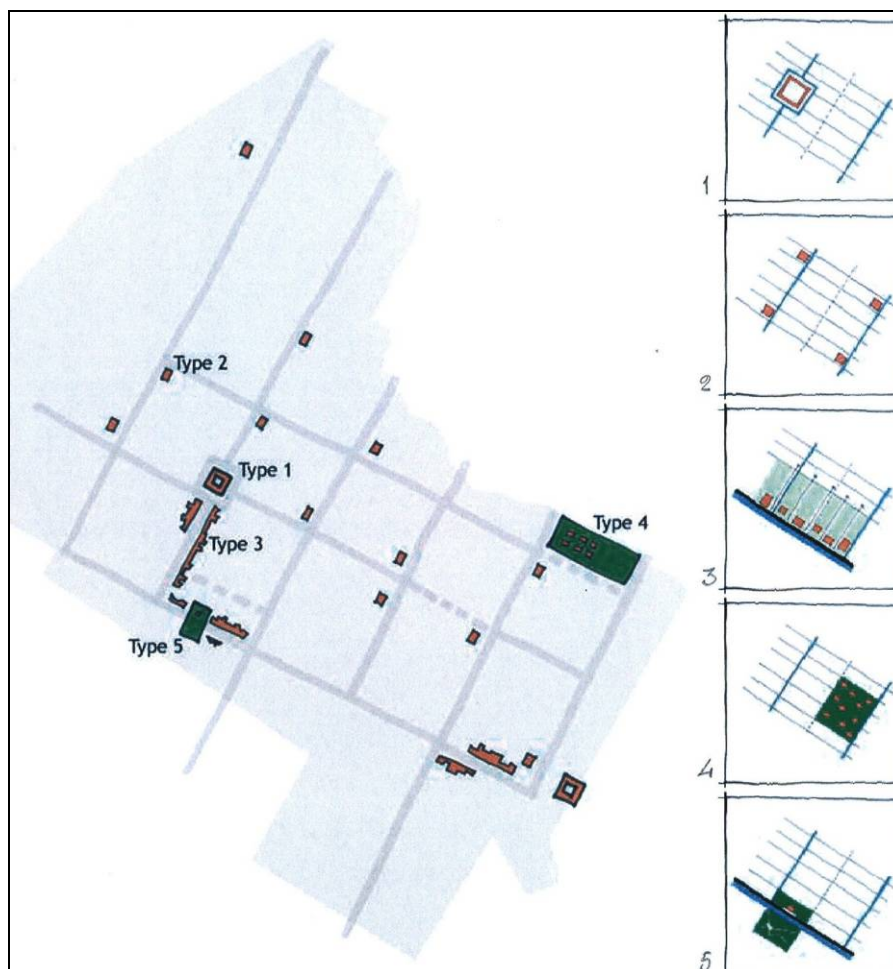
Bronnen:

Aanwijzingsbesluit beschermd dorpsgezicht;

Van gevel tot gevel, architectuurwandeling door Veenhuizen, Stichting Veenhuizen Cultuur en Recreatie, 2010.

4. compact groen met bebouwing: karakteristiek van een bosperceel binnen het orthogonaal ingedeelde landschap. Het aanwezige bos is hier bepalend, met daarbinnen verscholen de bebouwing (zoals die van een munitiedepot);
5. landgoed: samenhangend geheel van gebouwen, tuinen, bos (zoals terug te vinden in de oorspronkelijke directeurswoning Klein Soestdijk);
6. overig: de dorpsuitbreidingen in de vorm van de naoorlogse nieuwbouw rond de Kerklaan.

In onderstaande figuur is dit bebouwingspatroon weergegeven.

Figuur 4. Kenmerkende bebouwingspatronen

ad 2. Patroon van wegen en waterlopen

Het wegenpatroon bestaat uit een stelsel van zandwegen en verharde wegen. Het wegenpatroon valt voor een deel samen met het patroon van waterlopen. Voor de water- en wegenstructuur werd de basis door de wijkenstructuur gevormd. De opbouw van het oorspronkelijke profiel, één centrale watergang met aan weerszijden een weg, is in veel gevallen verdwenen. Een tweetal wijken is nog als herkenbare watergang met een daaraan gekoppelde wegenstructuur aanwezig. Deze nog intacte wijken en het kanaal vormen tevens de belangrijkste assen van de lintbebouwing.

ad 3. Begroeiingspatroon

Voor het begroeiingspatroon is de aanwezigheid van diverse bospercelen kenmerkend. Daarnaast is er sprake van laanbeplanting die de hoofdstructuur accentueert en een bijdrage vormt voor de hiërarchie van de beplanting. Ook erfbeplanting speelt een rol in die hiërarchie.

Ten slotte wordt opgemerkt, dat de wijze waarop de voornoemde ruimtelijke kenmerken in het bestemmingsplan zijn geconcretiseerd, in hoofdstuk 4 aan de orde komt.

2. 4. Ruimtelijk-functionele structuur

2.4.1. De agrarische gronden

Binnen het plangebied valt een aanzienlijke oppervlakte aan agrarische gronden. Deze zijn overwegend in gebruik bij grondgebonden agrarische bedrijven. Het betreft overwegend goede agrarische productiegronden. (De gronden zijn voor een groot deel bij de Staat in eigendom).

Geconstateerd wordt dat de landbouw in het buitengebied, zo ook in het plangebied van Veenhuizen, belangrijk is als economische functie en daarnaast zorg draagt voor het beheer en onderhoud van het gebied.

De landbouwsector heeft te maken met een verdere liberalisering van de wereldmarkt. Al vele jaren is er sprake van een proces van schaalvergroting. Daarnaast doet zich plaatselijk een ontwikkeling naar schaalverbreding voor. Binnen het plangebied is sprake van een elftal hoofdberoepsbedrijven, gelegen binnen een landbouwontwikkelingsgebied; dit betreft gebieden waar volgens de *Omgevingsvisie Drenthe* en de *Beleidsnotitie vergroting agrarische bouwblokken* ruimte is voor verdere ontwikkeling. Wel moet daarbij rekening worden gehouden met de kernkwaliteiten van het landschap, i.c. de bijzondere kenmerken van het veenkoloniale landschap.

2.4.2. Natuur en landschap

Naast agrarische gronden kenmerkt zich het plangebied door de aanwezigheid van een aantal bossen en bospercelen. Deze bospercelen zijn mede in eigendom bij en worden beheerd door de Staat.

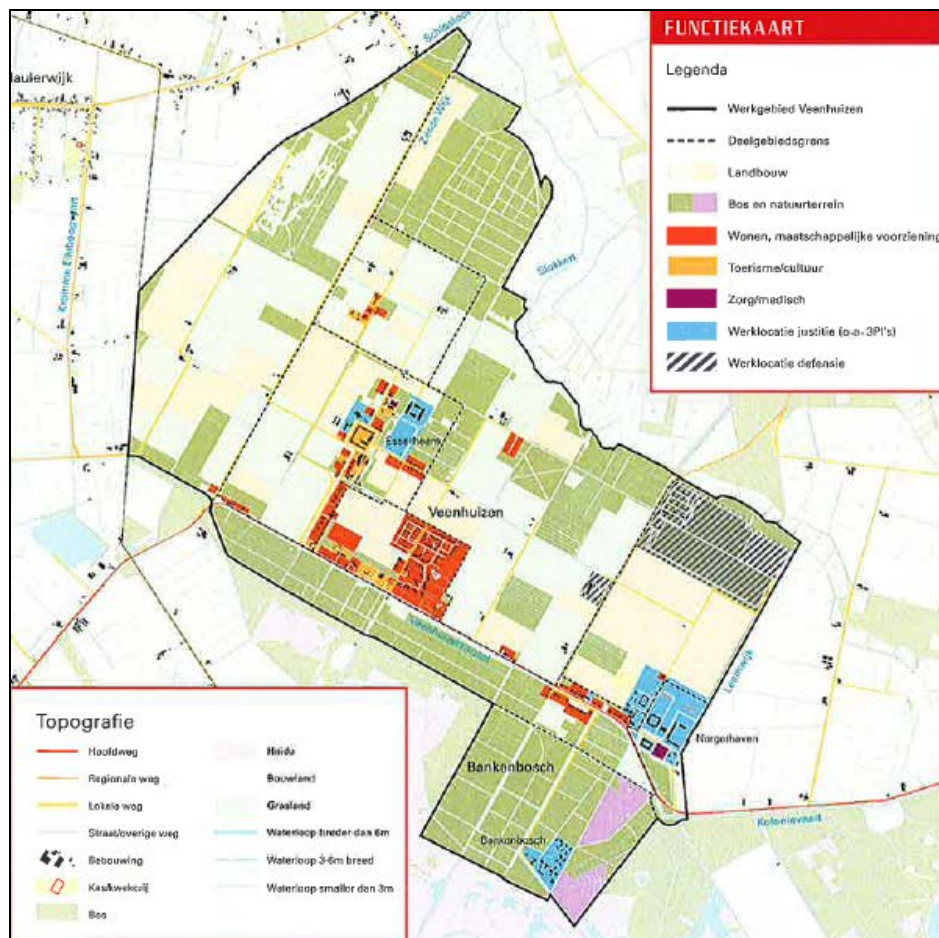
Het plangebied wordt omgeven door gebieden die horen tot de ecologische hoofdstructuur: ten zuiden van de bospercelen langs de Kolonievvaart ligt het Fochteloërveen, één van de laatste hoogveengebieden in Nederland, tevens als stiltegebied én als Natura 2000-gebied aangewezen.

Aan de noordzijde ligt het beekdallandschap van de Slokkert en het Grote Diep, een gebied dat zowel ornithologisch als botanisch hoge waarden kent. Het plangebied aan de noordzijde van de Hoofdweg kent richting het natuurgebied van de Slokkert diverse kleinere en grotere bosgebieden. In het *Landschapsbeleidsplan Noordenveld* is daarvan de ecologische waarde beschreven: de botanische waarde van boomlaag, struiklaag en kruidlaag is goed ontwikkeld en waardevol.

Daarnaast is sprake van cultuurhistorische en landschapswaarden van een aantal bospercelen, bijvoorbeeld tot uitdrukking komend in een gestructureerde opbouw met een passende padenstructuur. Verder ligt naast de begraafplaats het sterrebos, waarin de stervorm is hersteld.

2.4.3. Het wonen

Het wonen in het plangebied doet zich voor in de vorm van oorspronkelijke bebouwing rond de historische gestichten en langs de linten. De invulling met woningen vond in het bijzonder plaats in de vorm van dienst- en personeelswoningen.

Figuur 5. *Functiespreiding (Brochure werken aan Veenhuizen, 2011)*

Daarnaast is de woonfunctie aanwezig in de vorm van een tweetal planmatig ontwikkelde uitbreidingswijken uit de periode vanaf de jaren zestig tot en met de jaren negentig. De eerste planmatige uitbreiding ligt (zuid)oostelijk van de Kerklaan (omgeving Ir. Mentropweg) en dateert uit de jaren zeventig. In het begin van de jaren tachtig is deze in noordelijke richting uitgebreid. Vervolgens is halverwege de jaren tachtig en in de jaren negentig planmatig uitgebreid aan de westzijde van de Kerklaan. In het ontwerp heeft men nadrukkelijk aansluiting willen zoeken bij het omliggende landschap. De functiespreiding in Veenhuizen is op figuur 5 weergegeven.

2.4.4. Bedrijvigheid en dienstverlening ²⁾

De bedrijvigheid in het plangebied komt zowel in de vorm van agrarische bedrijvigheid als niet-agrarische bedrijvigheid voor.

De eerste betreft een aantal grondgebonden agrarische bedrijven in het buitengebied van Veenhuizen. De niet-agrarische bedrijvigheid is zeer divers: het betreft uiteenlopende vormen van merendeels kleinschalige bedrijvigheid in de ambachtelijke, dienstverlenende, nijverheids- en industriële sfeer.

Vanouds spelen de justitiële inrichtingen een bepalende rol in Veenhuizen, zoals eerder in dit hoofdstuk aan de orde is geweest. De belangrijkste economische drager van het gebied is dan ook nog steeds het Ministerie van Veiligheid en Justitie met drie penitentiaire inrichtingen, een jeugdinstelling, een shared service center en een arbeidsbedrijf, in totaal werkgelegenheid biedend aan circa 400 mensen.

Daarnaast heeft het Ministerie van Defensie in het gebied circa 10 ha in gebruik voor opslag van munitie. Daarnaast is er een herstellingsplaats van munitie, een kantorencomplex en brandweer. Er zijn circa 20 arbeidsplaatsen aanwezig.

Naast deze vanouds aanwezige bedrijvigheid is de afgelopen jaren meer en meer bedrijvigheid ontstaan in de sectoren zorg, horeca, ambachtelijke bedrijvigheid en cultuur. De werkgelegenheid nam daarmee toe met circa 100 personen.

Deze ontwikkelingen werden/worden vooral geconcentreerd rond een viertal clusters:

- de museale functie: ter plaatse van het museumcomplex in de vorm van het Nationaal Gevangenis­museum in het Tweede Gesticht;
- de zorg- en activiteitencluster, die onder meer vorm heeft gekregen in het oude Hospitaalcomplex met onder andere een zorgacademie en een rugkliniek;
- een ambachtscluster in de vorm van het Nederlandse Museum voor glaskunst en glastechniek;
- een cluster die de verbrede landbouw vorm geeft in het Maallustcomplex met een bierbrouwerij, een kaas­makerij, een winkel en bedrijfsactiviteiten.

²⁾ Inventarisatiegegevens ontleend aan gemeente Noordenveld en publicatie Werken aan Veenhuizen, 2011.

Daarnaast zijn rondom deze clusters diverse kleinschalige culturele, recreatieve en ambachtelijke functies gevestigd.

Voor de toekomst worden voor de sectoren zorg, justitie, cultuur en ambachtelijk productiewerk goede mogelijkheden gezien.

Ook voor de sector recreatie en toerisme, die de afgelopen jaren al een aanzienlijke groei te zien heeft gegeven, zijn er goede mogelijkheden voor een verdere ontwikkeling. Ook in de eerdere *Visie Recreatie en Toerisme*³⁾ zijn daarvoor de perspectieven geschetst.

2.4.5. Maatschappelijke voorzieningen en instellingen

Het plangebied kent diverse maatschappelijke voorzieningen en instellingen. Deels betreft dit een aantal justitiële inrichtingen, zoals de gevangeniscomplexen en de rijkswerkinrichtingen Norgerhaven en Esserheem.

Daarnaast zijn er meerdere maatschappelijke voorzieningen die primair een verzorgende functie voor de kern hebben, met een concentratie in een zone aan de Kerklaan. Te noemen zijn:

▪ de peuterspeelzaal/kinderopvang	Generaal van de Boschweg 6;
▪ sporthal	omgeving Kerklaan;
▪ openbare basisschool Vlinderhof	Ir. Mentropweg;
▪ protestants-christelijke basisschool
De VeenSter	Kerklaan 12.

Ook is er aan de Hoofdweg een openluchtwembad aanwezig. Veenhuizen beschikt daarmee over een redelijk pakket aan basisvoorzieningen, waarmee het dorp als complete kern wordt getypeerd.

2.4.6. Recreatie en toerisme

Veenhuizen is een belangrijk concentratiepunt voor dagrecreatie binnen de provincie. Zowel de historie en de sociale ontwikkeling van het gebied zijn aansprekend, als de totale landschappelijke context waarin Veenhuizen is gelegen. In het gebied is in het in 2005 geopende gevangenis museum een belangrijke toeristische trekpleister. Maar ook diverse andere voorzieningen op het vlak van ambacht en kunstnijverheid trekken veel toeristen naar Veenhuizen. Zo is in het Hospitaalcomplex de horecafunctie Bitter en Zoet gehuisvest.

In en rond Veenhuizen zijn diverse fietsroutes aanwezig en wandelroutes uitgezet. Veenhuizen heeft daarnaast diverse kleinschalige logiesaccommodaties. Voor de waterrecreant is de omgeving minder aantrekkelijk.

Het gebied van Veenhuizen is in het provinciale beleid aangewezen als een gebied dat zich leent voor een verdere ontwikkeling van de kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie. Meer in het bijzonder wordt Veenhuizen genoemd als een recreatief 'aanknopingspunt'.

³⁾ Veenhuizen, Anders dan Anders, Visie recreatie en toerisme, gemeente Noordenveld, Van der Tuuk, 2006.

Naast de betekenis voor recreatie en toerisme heeft de bedrijvigheid van Veenhuizen zich de afgelopen tien jaar in belangrijke mate in de breedte ontwikkeld, zoals onder 2.4.4. is aangegeven.

2.4.7. Verkeer en vervoer

Binnen de verkeersstructuur is de doorgaande Hoofdweg langs de Kolonievvaart de belangrijkste ontsluiting, onderdeel van het netwerk van (regionaal) ontsluitende wegen. De weg, onderdeel van de N919, geeft in westelijke richting verbinding met Oosterwolde en verder. In oostelijke richting geeft de weg verbinding met Assen/Kloosterveen; daar wordt op het landelijk hoofdwegennet aangesloten.

3. BELEIDSKADER

3. 1. Algemeen

Binnen de verschillende bestuurslagen worden de unieke waarden van Veenhuizen erkend en gewaardeerd. Rijk, provincie Drenthe en gemeente Noordenveld werken samen om Veenhuizen, met andere gebieden van de Maatschappij van Weldadigheid, die op de zogenaamde tentatieve lijst voor de Unesco staan, genomineerd te krijgen voor plaatsing op de *Werelderfgoedlijst*.

3. 2. Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) (2011)

In de nieuwe *Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte* (SVIR) staan de plannen voor ruimte en mobiliteit. Zo beschrijft het kabinet in de structuurvisie in welke infrastructuurprojecten zij de komende jaren wil investeren en op welke manier de bestaande infrastructuur beter benut kan worden. Provincies en gemeentes krijgen in de plannen meer bewegingsvrijheid op het gebied van ruimtelijke ordening.

Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (BARRO)

Het *Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening* (BARRO) is op 30 december 2011 in werking getreden. Het BARRO stelt regels over de 13 aangewezen nationale belangen zoals genoemd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Deze onderscheiden nationale belangen zijn:

1. Rijksvaarwegen
2. Mainportontwikkeling Rotterdam
3. Kustfundament
4. Grote rivieren
5. Waddenzee en waddengebied
6. Defensie
7. Hoofdwegen en hoofdspoorwegen
8. Elektriciteitsvoorziening
9. Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen
10. Ecologische hoofdstructuur
11. Primaire waterkeringen buiten het kustfundament
12. IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte)
13. Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde

De ontwikkelingen die met dit bestemmingsplan voor Veenhuizen in planologische zin mogelijk worden gemaakt, zijn primair bedoeld als actualisatie van de planologische regeling. Daarvoor zijn geen specifieke rijksbelangen aan de orde.

Vanuit het rijksbeleid is van belang:

- de aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht en een adequate vertaling van het aanwijzingsbesluit in het bestemmingsplan;
- de relatie tot de EHS-gebieden in/grenzend aan het plangebied;
- de aanwezigheid van terreinen met een justitiële en militaire functie.

Behalve deze rijksbelangen zijn er voor het overige binnen het plangebied geen rijksbelangen van ruimtelijke aard in het geding.

- *Nota Belvédère*

De *Nota Belvédère* (1999) is een nota over de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting. De nota heeft een belangrijke bouwsteen voor het rijksbeleid gevormd. De centrale doelstelling van het beleid luidt: 'de cultuurhistorische identiteit wordt sterker richtinggevend voor de inrichting van de ruimte, en het rijksbeleid zal daarvoor goede voorwaarde scheppen'.

De nota is later beleidsmatig vertaald in de *Nota Ruimte*.

In de nota (*Belvédère*: "mooi uitzicht") is binnen het omgaan met cultuurhistorie de focus verlegd van enkele bijzondere gebouwen of objecten naar een gebiedsgewijze bescherming. Veenhuizen is een goed voorbeeld waarbij duidelijk de gebiedsgewijze bescherming op de voorgrond is gesteld. Ook heeft de nota meer oog om niet alleen te behouden maar ook het accent te leggen op ontwikkeling.

Als vervolg daarop zijn de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van Veenhuizen in beeld gebracht in het Kwaliteitenboek *Belvédère*-project (2005). Deze studie is een van de bouwstenen voor de cultuurhistorische waardering in dit bestemmingsplan (zie ook hoofdstuk 2) en is tevens benut voor de cultuurhistorische waardering (bijlage 1).

3. 3. Provinciaal beleid

3.3.1. Provinciaal Omgevingsplan 2009-2013

Het provinciale ruimtelijke beleid is in de *Omgevingsvisie Drenthe* verwoord. Deze visie is vastgesteld op 2 juni 2010, daarna op onderdelen gewijzigd vastgesteld op 7 juli 2010.

In deze visie zijn de uitgangspunten van het provinciaal ruimtelijk beleid, zoals eerder opgenomen in het *Provinciaal Omgevingsplan Drenthe*, (POP-II) geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de nieuwe taakverdeling zoals deze is vastgelegd in de *Wet ruimtelijk ordening-2008*.

Centraal uitgangspunt van de visie is de ruimtelijke identiteit en de ruimtelijke kwaliteiten van de provincie te versterken.

Nader toegelicht geeft de *Omgevingsvisie Drenthe-2010* het volgende beeld.

▪ *algemeen: positiebepaling*

De Omgevingsvisie is hét strategische kader voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe. De visie formuleert de belangen, ambities, rollen, verantwoordelijkheden en sturing van de provincie in het ruimtelijke domein. In de Omgevingsvisie zijn vier wettelijk voorgeschreven provinciale planvormen samengenomen:

- de provinciale structuurvisie op grond van de Wet ruimtelijke ordening;
- het provinciaal milieubeleidsplan op grond van de Wet milieubeheer;
- het regionaal waterplan op grond van de waterwetgeving;
- het provinciaal verkeers- en vervoersplan op grond van de Planwet Verkeer en Vervoer.

De provincie onderscheidt een aantal kernkwaliteiten van provinciaal belang (zie ook figuur 6).

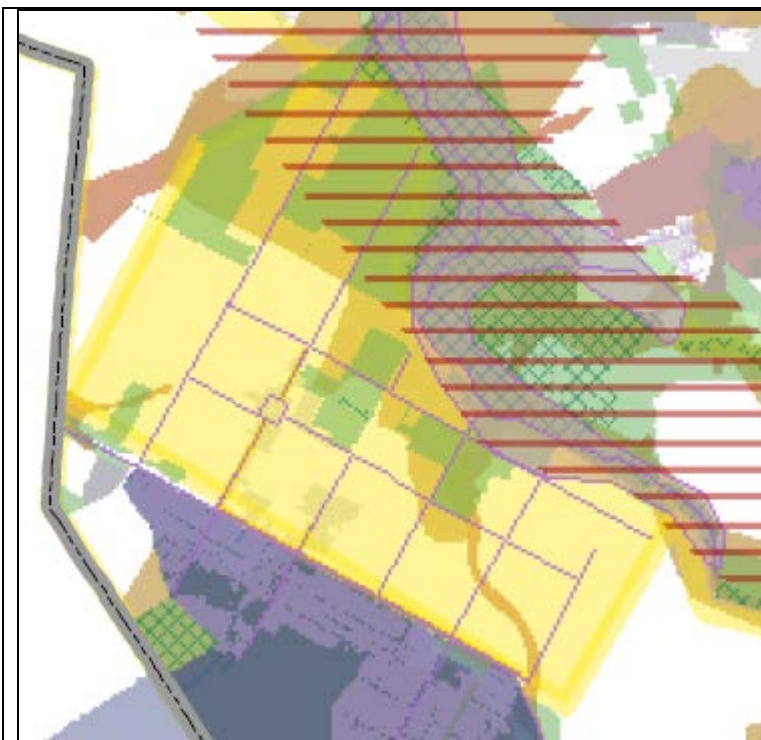
▪ *missie*

De missie voor het omgevingsplan luidt: "Het koesteren van de Drentse kernkwaliteiten en het ontwikkelen van een bruisend Drenthe, passend bij deze kernkwaliteiten". Als kernkwaliteiten worden genoemd: rust, ruimte, natuur, landschap, oorspronkelijkheid, kleinschaligheid, naberschap, menselijke maat en veiligheid. Onder een 'bruisend Drenthe' wordt verstaan een provincie waarin het goed wonen en werken is en waar voldoende te doen is voor jong en oud.

De missie laat zien dat wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit door nieuwe ontwikkelingen en bestaande kwaliteiten in samenhang te bezien.

▪ *economische ontwikkeling en werkgelegenheid*

In het landelijk gebied wil de *Omgevingsvisie* voldoende ontwikkelingsmogelijkheden bieden voor landbouw, recreatie en toerisme en bedrijvigheid. De landbouw moet in de provincie voldoende mogelijkheden hebben voor schaalvergroting en voor de productie van energie. Drenthe moet aantrekkelijk blijven voor recreanten en toeristen. Van provinciaal belang is daarom het verbeteren en vernieuwen van het bestaande aanbod van verblijfs- en dagrecreatie en van de recreatieve infrastructuur. Zowel de landbouw- als de toeristisch/recreatieve sector spelen een belangrijke rol bij het behouden en ontwikkelen van de kernkwaliteiten.

Legenda

- Samenhang kernkwaliteiten
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Cultuurhistorie"
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Stilte en duisternis"
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Natuur"
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Landschap"
- Items met betrekking tot kernkwaliteit "Aardkundige waarden"
- Items met betrekking tot de kernkwaliteit "Archeologie"

Figuur 6. Fragment Omgevingsvisie Drenthe, kernkwaliteiten, 2010

▪ robuuste systemen

Er worden vier 'systemen' onderscheiden als dragers voor de ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe:

- sociaal-economische systeem;
- watersysteem;
- natuursysteem;
- landbouwsysteem.

Voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling moeten deze vier systemen 'robuust' zijn: een verstoring als gevolg van een ontwikkeling mag geen significante gevolgen voor het functioneren ervan hebben. Binnen de robuuste systemen staat de ontwikkeling van de betreffende hoofdfunctie (wonen, werken, water, natuur of landbouw) voorop. Op de visiekaart (kaart Visie 2020) zijn de robuuste systemen aangegeven. Daarnaast is sprake van multifunctionele gebieden.

- *landschap*

De kwaliteit en de diversiteit van het Drentse landschap dragen sterk bij aan het aantrekkelijke milieu om te wonen, te werken en te recreëren. De identiteit van het Drentse landschap wordt bepaald door de ontstaansgeschiedenis en de diversiteit aan landschapstypen. De ambitie is het behouden en versterken van de verscheidenheid, de kwaliteit, de identiteit en de beleefbaarheid van het landschap. Van provinciaal belang is het behoud van landschapkenmerken, de onderlinge samenhang en het versterken van de verschillende landschapstypen. Op de Kernkwaliteitenkaart is aangegeven welke landschappen van provinciaal belang zijn. Voor het gebied Veenhuizen zijn in dit verband de aanduidingen “ontginningskolonie” en “lintbebouwing” aangegeven en aanduidingen die wijzen op de overgang/contrast in landschapstypen.

- *cultuurhistorie*

Op grond van het “Cultuurhistorisch Kompas” staat een tweetal doelstellingen centraal. De provincie zet in op het herkenbaar houden van de cultuurhistorie, zoals vastgelegd in de zogenaamde cultuurhistorische hoofdstructuur. Daarnaast wordt ingezet op de versterking van de ruimtelijke identiteit. De provincie wil ruimtelijke ontwikkelingen sturen vanuit samenhangende cultuurhistorische kwaliteiten met respect en durf. Daarin geeft de provincie ruimte voor inspiratie en eigen afweging van de partners in het ruimtelijk beleid. De provincie onderscheidt meerdere gebieden waarop zij zich wil concentreren. De *Maatschappij van Weldadigheid* is daar één van.

In het Cultuurhistorisch Kompas wordt een beschrijving gegeven van de kenmerken en waarden van de Maatschappijen van Weldadigheid.

Centraal staat het volgende doel: het handhaven en verder versterken van de hiërarchische en orthogonale opbouw van de gebieden, zoals die te zien is in vaarten, wegen, beplanting en bebouwing, variërend van personeelwoningen tot directeurswoning. Ook de afwisseling tussen open gebieden en boscomplexen wordt als te behouden aangemerkt.

- *archeologie*

Het archeologisch erfgoed is de enige bron van informatie over de bewoningsgeschiedenis van de provincie van de steentijd tot de middeleeuwen. Het merendeel van het archeologisch erfgoed is onzichtbaar en is daardoor zeer kwetsbaar voor ruimtelijke ontwikkelingen die met bodemingrepen gepaard gaan. Archeologische waarden zijn onvervangbaar. Daarom heeft het archeologisch erfgoed een duidelijke plaats in ons ruimtelijk beleid.

- *versterking sociaal-economische Vitaliteit platteland*

In het verleden had het platteland vooral een productiefunctie voor voedsel. Tegenwoordig krijgt het steeds meer andere economische functies. De provincie wil naast de landbouw ruimte bieden voor niet-agrarische functies, als recreatie en toerisme, wellness en leisure en daarnaast voor kleinschalige en lokaal georiënteerde activiteiten op het gebied van nijverheid en dienstverlening. Ook wordt onder voorwaarden ruimte geboden voor nieuwe functies in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.

▪ *gebieds- en sectorale uitgangspunten*

Daarnaast streeft de provincie volgens de Omgevingsvisie naar:

- een robuust en klimaatbestendig watersysteem;
- een evenzo robuuste ecologische hoofdstructuur;
- verdere benutting recreatief-toeristische mogelijkheden (aanbod totaalproduct van hoogwaardig niveau; vernieuwing, differentiatie; ruimte in vrijkomende agrarische bebouwing);
- ruimte voor de landbouw, in gebieden waar de landbouw hoofdfunctie is met ruimte voor schaalvergroting.

De Omgevingsvisie ziet voor Veenhuizen duidelijke ontwikkelingskansen in de recreatieve sfeer:

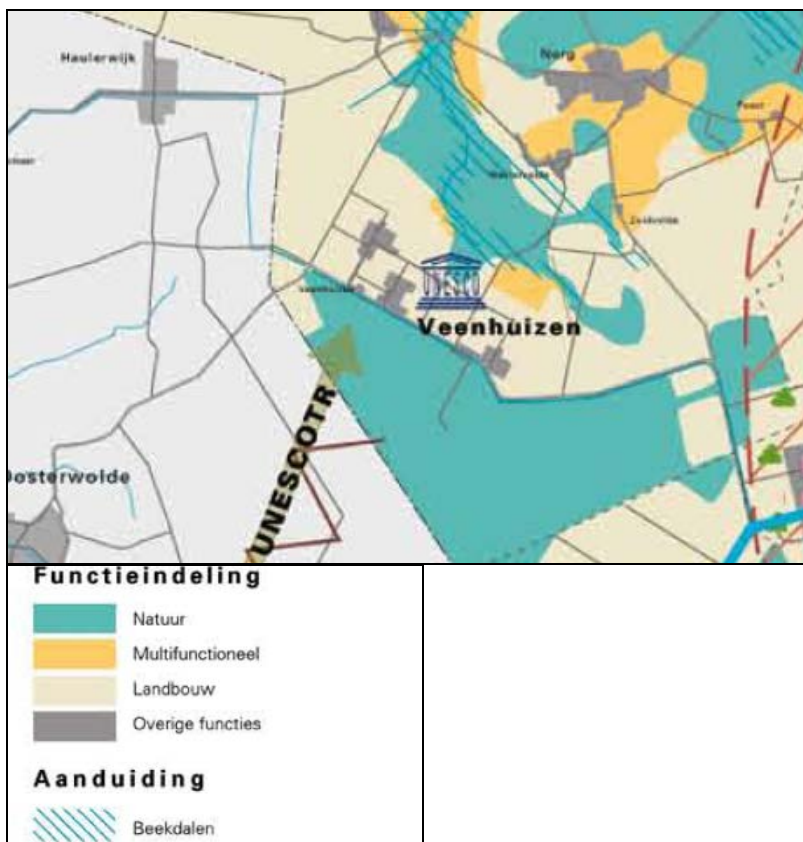
“ *Voor Veenhuizen zien we kansen voor specifieke nieuwe vormen van (kleinschalige) verblijfsrecreatie die de unieke betekenis van Veenhuizen versterken*”. Verder geeft de Omgevingsvisie aan: “ *Op de Visiekaart 1 hebben we een idee aangegeven voor een route die het gebied rond Veenhuizen verbindt met het gebied rond Frederiksoord (Pauperpad)*” Op de betreffende kaart wordt dit verklaard als een nieuw te ontwikkelen route met kleinschalige verblijfsrecreatie.

Specifiek wijst de Omgevingvisie op de meervoudige betekenis van de functies in Veenhuizen:

Veenhuizen is een voormalig gevangenisdorp met een zeer bijzondere historie. We streven ernaar om naast de overgebleven penitentiaire inrichtingen te zorgen voor andere, passende economische ontwikkelingen.

Behalve recreatie en toerisme richten we ons op zorg, landbouw, onderwijs, kennis, creatieve industrie en cultuur. Eén van de locaties die hiervoor in aanmerking komt, is de voormalige locatie van het Derde Gesticht. Het uitvoeren van deze beleidslijn gebeurt onder de verantwoordelijkheid van de Bestuurscommissie Veenhuizen, die hiervoor een uitvoeringsprogramma opstelt, het “Transitieplan Veenhuizen”.

Bron: Omgevingsvisie Drenthe, 2010.

Figuur 7. Fragment Visiekaart Omgevingsvisie Drenthe 2010

3. 4. Gemeentelijk beleid

3.4.1. Vigerende bestemmingsplannen

Voor het plangebied geldt tot de inwerkingtreding van dit plan een inmiddels verouderd bestemmingsplan van de voormalige gemeente Norg: het *Bestemmingsplan Veenhuizen* van 1997. Dit is door de raad van de gemeente Norg bij besluit van 18-12-1997 vastgesteld.

Het plan verkreeg goedkeuring van Gedeputeerde Staten van Drenthe bij besluit van 01-09-1998.

Het bestemmingsplan van 1997 is opgesteld in de context van de tweede helft van de jaren negentig: conserverend waar dat mogelijk was, een kader biedend voor veranderingen die al aan de gang waren.

Daarnaast is in 2004 voor de naoorlogse, planmatige ontwikkelingen het *Bestemmingsplan Woonwijken Veenhuizen* opgesteld. Het betrof hier de woongebieden ter weerszijden van de Kerklaan, die buiten het bestemmingsplan van 1997 waren gehouden. Het bestemmingsplan *Woonwijken Veenhuizen* is conserverend: afgestemd op de aanwezige woningbouw en de maatschappelijke functies in het gebied (scholen, sporthal, e.d.).

Het bestemmingsplan Woonwijken Veenhuizen werd vastgesteld door de gemeenteraad bij besluit van 25-11-2004; goedkeuring van Gedeputeerde Staten verkreeg het bij besluit van 20-01-2005.

3.4.2. Landschapsbeleidsplan

In het Landschapsbeleidsplan (vastgesteld 2003) wordt beleid ontwikkeld en zijn maatregelen opgenomen met betrekking tot natuur en landschap.

Als basisstrategie voor Veenhuizen wordt gehanteerd:

“ Handhaven, herstellen en versterken van de samenhang tussen het landschappelijk ontwerp en de bebouwing in het gebied Veenhuizen ”

Het Landschapsbeleidsplan geeft aan dat de visie voor het gebied van Veenhuizen voornamelijk op herstel is gericht. Vooral de krachtige lanenstructuren dreigen te vervagen en verdienen herstel.

De landbouw wordt als één van de hoofdfuncties beschouwd. Ontwikkeling vindt plaats binnen de randvoorwaarden van de cultuurhistorische structuur en de natuurwaarden van voornamelijk de bossen aan de randen van het gebied. Bosaanleg ziet het Landschapsbeleidsplan als een goede mogelijkheid, mits deze past binnen de cultuurhistorische structuur en dit geen afbreuk doet aan de balans tussen open en dichte ruimten.

Naast dit beleidsplan fungeert voor Veenhuizen een eigen, op beheer en uitvoering gericht landschapsplan.

3.4.3. Beleidskader Bed & Breakfastvoorzieningen

In deze door de gemeenteraad op 27 januari 2010 vastgestelde notitie “Beleidskader Bed & Breakfast voorzieningen” wordt een eenduidig kader gegeven voor de functie logies met ontbijt.

Gelet op de toeristische betekenis voert de gemeente een positief beleid, waarbij het gaat om maximaal 5 personen, te huisvesten binnen de bestaande bebouwing op het perceel. De hoofdfunctie ‘wonen’ moet aanwezig blijven, vandaar dat het dient te gaan om maximaal 30% van de oppervlakte van hoofd- en bijgebouwen, met een oppervlakte van 45 m².

Ook gelden nog enkele andere criteria met betrekking tot verkeer, parkeren en de ruimtelijke uitstraling.

3.4.4. Beleidsnota Wonen in het buitengebied

Voor het wonen in het buitengebied heeft de gemeenteraad in 2007 een beleidsnota vastgesteld. Daarbij is overwogen dat door ontwikkelingen in de landbouw er veel veranderingen in het buitengebied (blijven) optreden. Daarnaast is de identiteit van het landschap van belang.

Daarom bevat de nota regels voor uitbreiding of vernieuwing van woningen in het buitengebied, de (gehele) vernieuwing van (voormalige) agrarische hoofdgebouwen, alsmede voor aan- en bijgebouwen.

Deze regels hebben betrekking op de toegestane oppervlaktes, hoogtes en afstanden tot de zijdelingse perceelgrenzen.

3.4.5. Beleidsnotitie Vergroting agrarische bouwvlakken

Vanwege de schaalvergroting in de landbouw heeft de gemeenteraad op 27 november 2008 een beleidsnotitie voor de vergroting van agrarische bouwblokken vastgesteld. Het gaat hier om bouwvlakken voor grondgebonden agrarische bedrijven. In de notitie wordt ook specifiek ingegaan op Veenhuizen

Meer specifiek wordt in de gemeentelijke beleidsnotitie het volgende gezegd. Het gebied Veenhuizen valt buiten het plangebied van het in herziening zijnde bestemmingsplan Buitengebied. Toch is het van belang, dat de agrarische ondernemers die in dit gebied zitten dezelfde ruimtelijke faciliteiten krijgen, die ook in de rest van Noordenveld gaan gelden. Daarom is het wenselijk dat voor die delen van het buitengebied van Veenhuizen, waar agrarische bedrijven zijn gevestigd, hetzelfde beleid geldt. Het ontginningslandschap rond Veenhuizen kent een rationeel inrichtingspatroon. Uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen is om het orthogonale landschapspatroon te handhaven en te versterken.

De mogelijkheden voor vergroting van agrarische bouwblokken worden gekoppeld aan de zonering van het landelijk gebied in het Provinciaal Omgevingsplan Drenthe (2006) ⁴⁾.

⁴⁾ Dit plan is inmiddels vervangen door de Omgevingsvisie Drenthe-2010.

Daarin valt het buitengebied rond Veenhuizen overwegend in zone II van het landelijk gebied.

In de zones I en II (de agrarische productiegebieden; het buitengebied van Veenhuizen valt overwegend in zone II) worden extra mogelijkheden voor schaalvergroting gegeven met als uitgangspunten:

- geconcentreerd bouwen om het areaal landbouwgrond zoveel mogelijk te vrijwaren van bebouwing;
- alle bouwwerken, zo ook sleufsilo's en mestopslag, binnen het bouwvlak situeren;
- in beginsel een rechthoekig bouwvlak, tenzij ruimtelijke structuren aanleiding vormen om hiervan af te wijken;
- bij een bouwperceel groter dan 1,5 ha volgt een onafhankelijk deskundige advies, waarbij:
 - tot 2 ha kan worden gewerkt met een wijzigingsbevoegdheid;
 - boven de 2 ha is een partiële herziening noodzakelijk;

Hierbij geldt een aantal ruimtelijke randvoorwaarden, geënt op de aanwezige landschapsstructuur en -kenmerken. Leidraad voor de landschappelijke inpassing vormt het *Landschapsbeleidsplan Noordenveld*.

Voor Veenhuizen voegt de notitie nog toe:

In het gebied Veenhuizen bestaat van oudsher een grote samenhang tussen de geometrische landschappelijke opbouw van het gebied (lanen, waterlopen) en de bebouwingen in het gebied. Om de eenheid in de openbare ruimte van dit gebied te beschermen, krijgt dit gebied de volgende strategie mee: 'handhaven en beschermen van de samenhang tussen landschappelijk ontwerp en bebouwing in het gebied Veenhuizen.'

3.4.6. Integraal beleidskader voor bio-ethanol en vergistingsinstallaties

Voor biovergisting heeft de gemeente Noordenveld een beleidskader vastgesteld.

Daarbij wordt aangesloten bij het rijksbeleid, waarin gezegd wordt dat biovergisting die geen bedrijfseigen activiteit is, op een bedrijventerrein thuishoort. Biovergisting die wel als een bedrijfsactiviteit wordt beschouwd, komt in verschillende vormen voor.

Het beleidskader geeft daarvoor aan, dat vestiging alleen in de POP-zones I, II en III (waaronder het buitengebied Veenhuizen) kan plaatsvinden en dat vervolgens getoetst wordt aan randvoorwaarden vanuit infrastructuur, landschappelijke inpassing, milieu en water.

3.4.7. Ruimte-voor-ruimte-regeling

De doorwerking van het landelijke en provinciale ruimte-voor-ruimte beleid is voor de gemeente Noordenveld geconcretiseerd in een eigen gemeentelijke regeling van 2008.

Deze wordt toegepast voor het buitengebied van de gemeente. Wanneer een vrijkomend agrarisch bedrijf een zekere oppervlakte aan bedrijfsgebouwen sloop, komt men in aanmerking voor een compensatie met een bouwkwavel.

3.4.8. Welstandsnota

Het gemeentelijke welstandsbeleid is vastgelegd in de *Welstandsnota Noordenveld* (2008). Vergunningplichtige bouwaanvragen worden getoetst aan de welstandscriteria in deze nota.

De belangrijkste pijlers vormen de gebiedsgerichte welstandscriteria.

Onderlegger van de bijbehorende gebiedsindeling vormen de diverse landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Op grond van de aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht geldt voor het merendeel van het beschermd dorpsgezicht (met uitzondering van de planmatige woonwijken) de aanduiding "bijzonder welstandsgebied". Bij nieuwe ontwikkelingen wordt de bestaande kwaliteit als uitgangspunt genomen. Het handhaven of respecteren van de bestaande waarden van de bebouwing die worden bepaald door de afleesbaarheid van de ontwikkelingsgeschiedenis, wordt bij de welstandstoetsing in acht genomen.

De planmatige woonwijken kennen in de welstandsnota de aanduiding als regulier welstandsgebied.

3.4.9. Landschappelijke visie N919

In 2006 is een landschappelijke visie gemaakt voor de N919 ⁵⁾. De visie rust op de volgende uitgangspunten:

- de sluislocaties die aan de beide uiteinden van de provinciale weg liggen, worden ontwikkeld tot "poorten": de entrees tot Veenhuizen en de aanwezige sluizen worden duidelijk herkenbaar gemaakt en gecombineerd met nieuwe voorzieningen, zoals parkeergelegenheid, toeristische informatievoorziening, e.d.;
- het traject van de N919 zelf wordt van een sobere inrichting voorzien met een uniform uiterlijk, passend bij de karakteristieke, ingetogen sfeer van Veenhuizen.

De visie wil op goede wijze zorgdragen voor de landschappelijke inpassing in het cultuurhistorisch waardevolle kolonielandschap en daarnaast bijdragen aan de verkeersveiligheid.

3.4.10. Veenhuizen Anders dan Anders

In 2006 is er een toekomstvisie op recreatie en toerisme gegeven ⁶⁾. Zoals de naam al aangeeft, wil de nota het bijzondere karakter van Veenhuizen voor het voetlicht brengen, daarmee inspeland op het beter opgeleide, welvarender en mondiger consumentengedrag.

Daartoe worden in de nota concepten ontwikkeld rond de thema's "markant", "mysterieus", "monumentaal" en "maatschappelijk".

De nota ziet goede mogelijkheden om dat in de onderscheiden clusters (ambacht, hospitaal, museum, maallust) voort te zetten.

⁵⁾ Landschappelijke Visie N919, in samenwerking provincie Drenthe en gemeente Noordenveld, KuiperCompagnons, Grontmij Haren, 2006.

⁶⁾ Veenhuizen Anders dan Anders, Visie recreatie en toerisme, Van der Tuuk bv, Beetsterzwaag, 2006.

Daarnaast worden mogelijkheden gezien in het buitengebied van Veenhuizen, met name gericht op extensieve recreatie: fietsen, wandelen, paardrijden, sportvissen en kleine watersport.

3.4.11. Omzien naar ontwikkeling, perspectieven voor Veenhuizen

Met de vaststelling van de visie "Omzien naar ontwikkeling, perspectieven voor Veenhuizen 2003-2010" in 2003 nam de gemeenteraad een belangrijke stap in de opwaardering en de kwaliteitsverbetering van Veenhuizen. De visie werd als richtinggevend beleidsstuk voor de ontwikkeling van Veenhuizen gezien. Samen met Rijk en provincie Drenthe werd een verpaupering een halt toegeroepen.

Geconstateerd is dat door gezamenlijke (financiële) inspanningen van gemeente Noordenveld, Rijk en provincie Drenthe, er de laatste 10 jaar veel in Veenhuizen is bereikt: nieuwe bijzondere projecten zijn opgezet en met veel creativiteit zijn er middelen 'aangetrokken' om deze projecten succesvol uit te voeren. Ook de ruimtelijke kwaliteit is verbeterd.

Voor de toekomst wordt erop ingezet deze lijn onverminderd door te zetten.

3.4.12. Kwaliteitenboek Belvédèreproject Veenhuizen

In opdracht van de provincie Drenthe en de gemeente Noordenveld is een "Kwaliteitenboek Belvédèreproject Veenhuizen" opgesteld (vastgesteld 24 november 2005). Daarin is een overzicht gegeven van de waardevolle kenmerken en karakteristieken van Veenhuizen. Als zodanig functioneert dit als bron voor daarop volgende plannen.

3.4.13. Visie Werken aan de Toekomst van Veenhuizen

In een toekomstvisie "Werken aan de Toekomst Veenhuizen", zoals deze als richtinggevend beleidsstuk door de gemeenteraad van Noordenveld op 16-01-2013 is vastgesteld ⁷⁾ wordt "*inspiratie, richting en steun aan partijen gegeven, die zich inzetten voor behoud van en ontwikkeling van Veenhuizen*". Naast het in beeld brengen van kansen, worden ontwikkelingsvoorstellen gedaan en wordt aangegeven op welke wijze dat ruimtelijk vertaald zou kunnen worden. Deze nieuwe voorstellen maken, gelet op het beheer-karakter van het voorliggende bestemmingsplan, geen deel uit van deze planologische regeling.

In de visie *Werken aan de Toekomst van Veenhuizen* wordt aangegeven dat 'andere' economische tijden een koerswijziging noodzakelijk maken. Daarbij komt de nadruk meer te liggen op het ontwikkelen van projecten en het zoeken van financiering hiervan en richt de koers zich meer op het aantrekken van passende bedrijvigheid c.q. het zoeken naar maatwerk met private partijen om hun een rol te laten spelen in de verdere ruimtelijk-economische ontwikkeling van Veenhuizen.

⁷⁾ Toekomstvisie Veenhuizen, Werken aan de Toekomst van Veenhuizen, 2013, Roden, 2013.

De visie heeft niet de status van een structuurvisie volgens de *Wro*, maar wordt wél als bouwsteen gezien voor de op te stellen structuurvisie, mede gelet op het maatschappelijk draagvlak.

Ambities en doelen zijn:

- handhaving van de bestaande werkgelegenheid (justitie);
- ontwikkeling van nieuwe werkgelegenheid;
- aantrekken van passende bedrijvigheid (op nieuwe locaties en in de nog te renoveren historische gebouwen);
- renoveren van 'historische' gebouwen en invullen met passende nieuwe bedrijvigheid;
- ontwikkelen van een aantrekkelijk aanbod van cultuur, recreatie en natuur (Unesco-waardig);
- behoud van de structuur en het karakter van Veenhuizen;
- realisering van een zelfstandige uitvoerings- en beheersorganisatie.

Nu deze visie met de raadsvaststelling ook een formele beleidsstatus heeft gekregen, kan deze de basis zijn voor een op te stellen structuurvisie. Het voorliggende bestemmingsplan is gericht op een actuele beheerregeling en bevat daarom geen nieuwe ontwikkelingen.

De uitkomsten van de toekomstvisie c.q. een structuurvisie zullen in een toekomstig bestemmingsplan vertaald worden.

4. UITGANGSPUNTEN VOOR HET BESTEMMINGSPLAN

4. 1. Ruimtelijk-functionele visie plangebied

- *Plan primair actualisering*

De aard van dit bestemmingsplan is primair die van een geactualiseerde planologische regeling. Aanwezige functies en gronden worden van een actuele planologische regeling voorzien, waarbij ook de bereikte resultaten op grond van de visie "Omzien naar ontwikkeling" (zie eerder hoofdstuk 3) in de bestemmingsregelingen worden meegenomen.

Volledig nieuwe ontwikkelingen worden niet in het plan meegenomen. Voor dergelijke ontwikkelingen vindt gemeentelijk een afzonderlijke afweging van alle relevante aspecten plaats en zal zo nodig in een aparte planologische regeling worden voorzien.

Nieuwe, gewenste ontwikkelingen worden in de *Visie Werken aan de toekomst van Veenhuizen* onderzocht. De visie wil "de ruimtelijke en economische perspectieven verbinden met de cultuurhistorische kracht en betekenis van Veenhuizen die aansluit bij de ontwikkelingen in Noord-Nederland." Per thema en per (deel)gebied vindt een nadere uitwerking plaats.

De visie is op 16 januari 2013 door de gemeenteraad van Noordenveld vastgesteld. Daarin zijn de ambities, doelen en strategie voor de toekomstige ontwikkeling van Veenhuizen opgenomen. Deze visie kan mede de basis vormen voor een op te stellen structuurvisie. De uitkomsten hiervan zullen worden vertaald in een toekomstig bestemmingsplan dat ontwikkelingsgericht zal zijn en gericht zal zijn op uitvoering. Gelijktijdig kunnen hierin de uitkomsten van de discussie over de positie van de PI's (penitentiare inrichtingen) worden meegenomen. Ook de eventuele aanwijzing als UNESCO-Werelderfgoed zal hiervan onderdeel zijn.

Dergelijke toekomstige ontwikkelingen passen niet in het karakter van het voorliggende, primair op actualisatie gerichte bestemmingsplan. Dat heeft vooral een beheer karakter voor aanwezige functies binnen de cultuurhistorische en landschappelijke randvoorwaarden.

In dit bestemmingsplan is de ruimtelijke hoofdstructuur de basis voor de bestemmingsregeling, daarnaast zijn bij de bestemmingskeuze de toelaatbare functies van belang.

In methodische zin dient verder rekening te worden gehouden met de landelijke standaard voor de wijze van bestemmen: de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP, 2008)⁸⁾. De wijze waarop één en ander heeft vorm gekregen is hieronder beschreven.

- *De hoofdlijn*

Het behoud en waar mogelijk het versterken van de bestaande ruimtelijke structuur, zoals deze is beschreven in hoofdstuk 2, vormt een belangrijk uitgangspunt voor dit bestemmingsplan.

⁸⁾ Dat betekent bepaalde wijze aan de benaming van bestemmingen met als doel standaardisering en uniformering.

Dit uitgangspunt vloeit voort uit de aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht, die tevens de begrenzing van het plangebied vormt. Hiermee wordt aangesloten op het beleid van Rijk en provincie en ook vorm gegeven aan het eigen gemeentelijk beleid.

Naast het behoud van de ruimtelijke structuur is ook het behoud en het versterken van de functionele structuur c.q. de leefbaarheid van Veenhuizen een belangrijk uitgangspunt. In gang gezette beleidslijnen, als die rondom de vier clusters van activiteiten (ambacht, hospitaal, museum, maallust) worden voortgezet en verbreed. Juist de cultuurhistorische betekenis van het dorp leidt ertoe dat het gebied zich ontwikkelt tot een voor de recreanten en toeristen aantrekkelijk gebied.

Vertaling van deze uitgangspunten in het bestemmingsplan betekent voor het merendeel van het plangebied dat de bestaande ruimtelijke en functionele structuur (opnieuw) wordt vastgelegd en de cultuurhistorische waarden worden beschermd. Binnen die randvoorwaarden krijgen de aanwezige functies zekere ontwikkelingsruimte; deze ruimte is primair perceelsgebonden. Zie ook paragraaf 4.2.

4. 2. Beheer en ontwikkeling

4.2.1. De cultuurhistorische betekenis van Veenhuizen

Veenhuizen: een gebied met een unieke ruimtelijke structuur

Overeenkomstig het gestelde in de Monumentenwet zal de aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht in het bestemmingsplan worden vertaald.

Het beschermende beleid ten aanzien van cultuurhistorische en ruimtelijke waarden is niet bedoeld om het bestaande beeld volledig vast te leggen. Voor individuele rijksmonumenten voorziet de Monumentenwet al in een beschermende regeling. Voor het bestemmingsplan is het meer de taak om de structurele waarden en de niet als rijksmonument aangewezen bebouwing te beschermen, alsmede de onderlinge samenhang tussen de verschillende elementen.

Het is dus essentieel dat de structurele kenmerken worden vastgelegd, en dat voor het overige marges worden aangegeven, waarmee op (functionele) ontwikkelingen in het plangebied kan worden ingespeeld, zonder dat de structurele kenmerken worden aangetast.

Gelet op het belang van de bescherming van de kenmerkende waarden is ten behoeve van dit bestemmingsplan een nadere cultuurhistorische analyse / waardering opgesteld; deze is als bijlage 1 bij deze toelichting opgenomen en vormt de ruimtelijke onderlegger voor het bestemmingsplan.

In de cultuurhistorische analyse zijn beschreven:

- de kenmerken van de kolonie, onderverdeeld in:
 - hoofdlijnen;
 - geometrie van de kolonie;
 - architectuur;
- de ruimtelijke structuur, waarbij de periodes die relevant zijn voor de vorming van de ruimtelijke structuur, aan de orde komen. Ook is de beeldbepalende hoofdstructuur van wijken en wegen beschreven en komt de beeldbepalende bebouwing, zowel de complexmatige bebouwing als de lintbebouwing aan de orde.

Naast een kwaliteitsbeschrijving zijn aanwijzingen gegeven voor de wijze van regelen in het bestemmingsplan. Deze komen neer op de bescherming van zowel structurele kenmerken (de lineaire hoofdstructuur), als die van de bebouwing.

4.2.2. Uitgangspunten voor de ruimtelijke structuur

Bij de bescherming van de ruimtelijke structuur spelen de planregels en de verbeelding van het bestemmingsplan een belangrijke rol. In dit bestemmingsplan zijn de volgende beschermingsniveaus geregeld.

Plangebied als geheel

- De landschappelijke eenheid van Veenhuizen wordt algemeen beschermd door het opstellen van een beschermend bestemmingsplan voor het hele beschermde gezicht. Het gebied betreft buiten de bebouwing veelal agrarische gronden met een kenmerkende verkaveling; daarnaast is sprake van een aantal structuurbepalende bospercelen. Ook is er sprake van enkele cultuurhistorisch waardevolle begraafplaatsen.

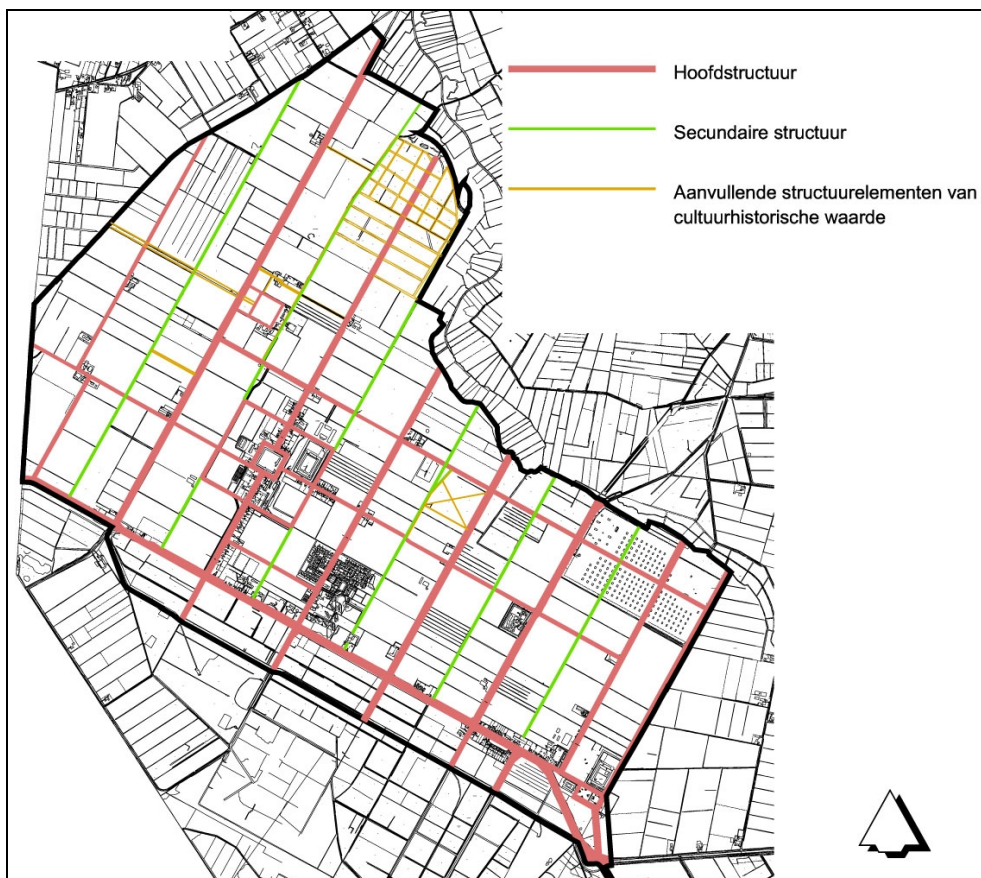
Het plangebied als geheel is onder een dubbelbestemming "beschermd dorpsgezicht" gebracht. De omliggende natuur- en landbouwgebieden rondom het plangebied worden afdoende geregeld in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied. Waar nodig is in de regeling van dit plan afstemming met het plan Buitengebied gelegd.

De hoofdstructuur

De hoofdstructuur binnen Veenhuizen, bestaande uit het orthogonale systeem van hoofdvaart, wijken, wegen en lanen wordt als drager van de ontstaansgeschiedenis van Veenhuizen aangemerkt. Deze is gevormd in de eerste periode (1820-1875). Uitgangspunt is deze hoofdstructuur specifiek te beschermen. Daarvoor is het totale profiel gebracht onder een bestemming "Hoofdstructuur". De kenmerkende indeling is door middel van dwarsprofielen vastgelegd. Daar waar binnen het profiel de kenmerkende indeling niet meer volledig aanwezig is, bevatten de planregels een afwijkingsregeling. Dat wil zeggen dat bij eventuele wijzigingen van groen, water of verkeersruimtes bij het historische patroon van structuurlijnen moet worden aangesloten. Deze hoofdstructuur is dermate belangrijk dat dit een apart beschermingsniveau in het bestemmingsplan krijgt.

Binnen de aangegeven hoofdstructuur is ook de locatie van het (voormalige) 3de Gesticht met omgeving meegenomen. In onderstaande figuur 9 is deze hoofdstructuur apart weergegeven.

Naast deze onderscheiden hoofdstructuur en secundaire structuur (de opdeling halverwege in de verkaveling) zijn nog diverse landschapselementen te onderscheiden die tevens van cultuurhistorische waarde zijn, zoals de aanwezige laanbeplanting, de padenstructuur in de bossen (vergelijk het Sterrebos), alsmede elementen van de oorspronkelijke water-/wegenstructuur.

Figuur 9. Cultuurhistorisch waardevolle hoofdstructuur

Monumentale/beeldbepalende bebouwing

- De kenmerkende bebouwingslocaties, gekoppeld aan de wijkenstructuur, krijgen waar het gaat om agrarische bedrijven, een op maat gerichte bestemming. Naast ontwikkelingsmogelijkheden wordt tevens met de kenmerkende situering rekening gehouden.
- Naast de hoofdstructuur zijn de kenmerkende delen van de bebouwing, met name uit de tweede periode 1870-1960 beschermenswaardig. Enerzijds de monumentale complexmatige bebouwing van de gestichtslocaties, anderzijds de lintbebouwing, met daarin voormalige dienstwoningen en bijzondere elementen als landgoed en kerk.

Ontwikkelingsruimte

- Daar waar de hoofdstructuur op deze wijze is vastgelegd, is voor de bebouwing achter de bepalende rooilijnen en de vrij te houden tuinen een regeling opgenomen die ruimte biedt voor ontwikkeling. Daarbij is voor de verschillende functies een zekere flexibiliteit geboden.

Woningen hebben ontwikkelingsruimte conform het gemeentelijk beleid voor aan- en uitbouwen alsmede bijgebouwen en gedifferentieerd naar kavelgroottes.

De overige functies hebben een ontwikkelingsruimte die primair is afgestemd op de vigerende rechten (15% uitbreiding).

Een aantal individuele panden is als rijksmonument beschermd en hebben om die reden een rechtstreekse bescherming. Daarnaast komen er provinciale monumenten voor en andere karakteristieke panden, evenwel zonder wettelijke status. Het bestemmingsplan geeft door middel van een zorgvuldig leggen van bouwvlakken een beschermende regeling. Daarbij zijn deze monumentale en karakteristieke panden op de verbeelding aangeduid.

Op grond van de Monumentenwet geldt daarnaast binnen het Beschermd Dorpsgezicht een omgevingsvergunningstelsel voor het slopen van bouwwerken. Dit betekent dat voor de sloop van gebouwen altijd een vergunning is vereist (en daarmee een afwegingsmoment is ingebouwd).

Recente ontwikkelingen

De meer recente ontwikkelingen met woonwijken, nieuwe agrarische erven, wegen, groen en overige elementen wordt op maat geregeld. Ook deze gebieden vallen onder de dubbelbestemming “beschermd dorpsgezicht”.

Onbebouwde gronden

Naast de hoofdstructuur en de bebouwingsclusters bestaat de ruimtelijke structuur in hoofdzaak uit onbebouwde gronden. Daarvoor geldt eveneens de dubbelbestemming “beschermd dorpsgezicht”, waarin afstemming is gelegd met de waarden die hebben geleid tot de aanwijzing “beschermd dorpsgezicht”. Zo geldt een omgevingsvergunning voor uitvoeren van werken, geen gebouwen zijnde, en werkzaamheden. Bij werkzaamheden zoals het aanleggen van verharding, het rooien van bomen, het wijzigen van een kenmerkende kavelstructuur of het aanbrengen van hekwerken moet daarvoor een vergunning worden aangevraagd waarbij toetsing plaatsvindt. In voorkomend geval wordt een deskundig advies gevraagd.

4.2.3. Functionele structuur

Veenhuizen: een levendige en gevarieerde gemeenschap

Een beschermd dorpsgezicht dient niet alleen vanuit ruimtelijk oogpunt beschermd te worden, er dient ook ruimte te worden geboden voor een levendig functioneren, zowel voor de eigen bewoners als voor de toeristen die Veenhuizen bezoeken.

Waar in ruimtelijke zin een conserverende bestemmingsregeling op zijn plaats is, geldt in functionele zin - zeker in de oorspronkelijke clusters rond de gestichten en de lintbebouwing - de wens voor een flexibele invulling met functies. Wel dient de toelaatbaarheid van meerdere functies zó geregeld te zijn, dat onderlinge conflicten zoveel mogelijk worden beperkt. Daarnaast kan het voor specifieke voorzieningen juist gewenst zijn om deze functioneel vast te leggen (bijvoorbeeld justitiële of militaire voorzieningen).

Gemengde functies

In de historische bebouwingsconcentraties rond de gestichten is sprake van een menging van functies. Er is sprake van kleinschalige bedrijvigheid, detailhandel, zorg, horeca, kunstnijverheid en overige dienstverlening. In een aantal gevallen worden deze functies met de woonfunctie gecombineerd en soms komt het wonen ook in zelfstandige vorm voor.

Het gemeentelijk beleid is erop gericht om deze menging van functies te handhaven en uitwisselbaarheid mogelijk te maken. Dit dient de leefbaarheid en de uitstraling van het gebied.

Ook in de visie "Kansen voor nieuwe bedrijvigheid" wordt gewezen op het belang om ruimte te bieden aan functies als zorg, recreatie en toerisme, justitie en arbeid. Wel geldt als randvoorwaarde dat bedrijvigheid uit hogere milieucategorieën, dan wel sterk belastende horecabedrijven niet worden toegestaan.

Wonen

Het behoud van de woonfunctie is een belangrijk uitgangspunt van dit bestemmingsplan. De bestaande woningen in het dorp worden positief bestemd. Het plan biedt ruimte voor kwaliteitsverbetering en aanpassing van woningen aan de eisen van de tijd. Daarmee wordt ruimte geboden om in te spelen op veranderende behoeft patronen.

Naast het beschermen van de waardevolle hoofdvorm van de bebouwing wordt de ontwikkeling primair gezocht in aan- en uitbouwen of bijgebouwen, bij voorkeur in de vorm van ondergeschikte uitbreidingen achter het hoofdgebouw.

Ook voor de toelaatbaarheid van bijgebouwen zijn randvoorwaarden in de regeling opgenomen. Zo geldt dat op grotere percelen een iets ruimere oppervlakte aan bijgebouwen kan worden toegestaan dan op de kleinere percelen.

Voor de situering van bijgebouwen geeft de verbeelding te bebouwen gebieden weer, rekening houdend met de stedenbouwkundige richtlijn om zoveel mogelijk achter de achtergevel te bouwen (zodat de woning vrij in het zicht blijft).

Ook speelt daarbij de praktische indeling van het bijbehorend terrein een rol (als een goede bereikbaarheid van garages). Met bestaande situaties die van dit algemene principe afwijken, is rekening gehouden.

Het betreft hier in het bijzonder de regeling in de historische bebouwingsclusters. Voor de bijgebouwenregeling in de woonbuurten rond de Kerklaan is een regeling gemaakt die is afgestemd op hier inmiddels gerealiseerde bebouwing.

De regeling voor bijgebouwengebieden in de historische bebouwingsclusters sluit tevens aan bij de inmiddels in werking getreden regeling voor het vergunningvrij bouwen in beschermde dorpsgezichten. Deze spreekt eveneens over het bouwen áchter de achtergevel. Er is, voor zover aan de orde, specifiek aangeduid waar bijgebouwen zijn toegestaan.

Bij bestaande woningen worden mogelijkheden geboden voor aan huis verbonden werkactiviteiten. Wel gelden criteria ten behoeve van een goede ruimtelijk-functionele inpassing en het voorkomen van hinder naar de omgeving.

Bij voormalige boerderijen op grote erven, die nu woning zijn, worden ruimere gebruiksmogelijkheden gegeven. Zo worden in de lijn van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied naast de woonfunctie ook lichte vormen van bedrijvigheid en hobbymatige agrarische activiteiten mogelijk gemaakt. Deze ruime gebruiksmogelijkheden zijn mede ingegeven door de wens om de karakteristieke verschijningsvorm in stand te kunnen houden. Met het oog daarop is een specifieke bestemming Wonen- Boerderij opgenomen. Het beleid aangaande vrijkomende agrarische bedrijven sluit aan bij dat van het omliggende buitengebied en bij dat van de provincie.

Justitiële voorzieningen

De justitiële voorzieningen binnen het plangebied die samen de penitentiaire inrichting Veenhuizen vormen, zijn voor dit bestemmingsplan thans een gegeven. Gelet ook op het economische belang voor Veenhuizen, dient ruimte te zijn voor ontwikkeling op de eigen terreinen.

Maatschappelijke voorzieningen en kleinschalige bedrijvigheid

Bestaande bedrijven zijn in het plan bestemd. Dat geldt eveneens voor de maatschappelijke voorzieningen, zoals die vooral in een zone rond de Kerklaan aanwezig zijn.

De milieuzonering in de Basiszoneringslijst van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is hierbij richtinggevend⁹⁾. Dit betekent dat ingeval van bedrijven vanaf milieucategorie 3 specifiek is vastgelegd om wat voor soort bedrijf het gaat. Op deze wijze is uitsluitend dát bedrijfstype toegestaan, dan wel zijn bedrijven uit de (lichtere) milieucategorieën 1 en 2 op de betreffende locatie toegestaan.

Wat betreft de voorzieningen die primair voor het dorp zelf functioneren, ligt de nadruk op behoud en kwaliteitsverbetering en - indien mogelijk - functieverbreding. In het bestemmingsplan wordt daarvoor ruimte geboden.

⁹⁾ Doel van deze zoneringslijst is om bedrijven qua aard en invloed (waarbij gekeken wordt naar de aspecten geur, stof, geluid en gevaar) op de woonomgeving te categoriseren en planologisch te regelen. Dit betekent dat - afhankelijk van de categorie - er in beginsel een bepaalde afstand moet worden aangehouden tussen een (nieuw) bedrijf en de omringende woonbebouwing. Omgekeerd dient ook bij nieuw geprojecteerde woonbebouwing voldoende afstand tot bestaande bedrijven te worden aangehouden. Voor categorie 1 en 2 bedrijven is deze afstand slechts 0-30 meter.

Verkeer

De aanwezige verkeersstructuur is uitgangspunt voor de planologische regeling. Daar waar deze samenvalt met de cultuurhistorische hoofdstructuur wordt deze extra beschermd.

Gelet op het karakter van dit plan, is uitbreiding van de infrastructuur niet aan de orde. Uitgangspunt is wel dat het bestemmingsplan ruimte moet bieden voor verbeteringswerkzaamheden; deze dienen in voorkomend geval aan te sluiten op de voor de hoofdstructuur geldende profielen.

Meer in het bijzonder wordt binnen de verkeerbestemming ruimte geboden voor de uitvoering van inrichtingsmaatregelen die voortvloeien uit de *Landschappelijke Visie N919* (zie ook in hoofdstuk 3). Dit plan is onder meer gericht op het maken van duidelijke entrees, een sobere en verkeersveilige inrichting en het markeren van aansluitpunten op het wijkenpatroon.

4.2.4. Het landelijk gebied

Voor het landelijk gebied geldt een bestemmingsrichting die uitwerking aan de (provinciale) Omgevingsvisie wil geven, terwijl daarnaast aansluiting wordt gezocht bij het bestemmingsplan Buitengebied, dat voor de gemeente is gemaakt (*Bestemmingsplan Buitengebied Noordenveld, ontwerp, 2012*).

Ook in het Landschapsbeleidsplan worden richtingen gegeven aan de wijze van bestemmen van het buitengebied rondom de bebouwingsclusters.

Niet in de laatste plaats geldt dat rekening dient te worden gehouden met het aanwijzingsbesluit voor het beschermde dorpsgezicht. Daarbinnen valt immers ook het buitengebied van Veenhuizen. Zo is een beschermde regeling voor de kavelstructuur/-richting van het landelijk gebied opgenomen. Voor de bestemming van de agrarische gronden wordt aangesloten bij de gebiedszonering van het POP, waar het gaat om de keuze Agrarisch dan wel Agrarisch met waarden. Voor de landbouwgronden in dit plangebied betreft dit in hoofdzaak de bestemming Agrarisch.

Landschappelijke hoofdstructuur

Met een conserverende regeling voor de landschappelijke en cultuurhistorische hoofdstructuur geldt als ruimtelijk-functionele zonering:

- een agrarische functie voor gebieden met de landbouw als bepalend grondgebruik binnen het merendeel van het landelijk gebied;
- een functie voor bos, met daarbij behorende natuur- en landschapswaarden, in aansluiting op het vigerende bestemmingsplan en het Landschapsbeleidsplan en gelet op de cultuurhistorische opbouw van Veenhuizen. Voor zover horend tot de Ecologische hoofdstructuur krijgen deze bosgebieden een beschermende dubbelbestemming in het bestemmingsplan;
- een functie natuur voor de overige, meer noordwestelijk gelegen (oorspronkelijke) heidegebieden, in aansluiting op het vigerende bestemmingsplan en gelet op de cultuurhistorische opbouw van Veenhuizen;
- een extra bescherming van het Natura 2000-gebied, als onderdeel van het grotere natuurgebied van het Fochteloërveen. Het gebied is tevens als stiltegebied aangemerkt.

Landbouw en agrarische bedrijven

Er wordt aangesloten bij het beleid voor het buitengebied en bij de *Beleidsnotitie Vergroting Agrarische bouwvlakken*:

- voor agrarische bedrijven is per bedrijf een bouwperceel aangegeven met daarbinnen een bouwvlak met bij recht een maximale oppervlakte van 1,5 ha. Wel is bij de situering van het agrarisch bouwperceel en het bouwvlak rekening gehouden met de verkavelingsrichting en met de situering van omliggende functies. Bovendien is aan de voorzijde de bepalende woonfunctie specifiek binnen het bouwvlak geregeld;
- voor intensieve veehouderij-activiteiten biedt het bestemmingsplan - getiteld op de dorpse situatie, alsook het provinciale beleid - geen ruimte;
- mocht er een bedrijfstechnische noodzaak tot verdere ontwikkeling blijken, dan is na toepassing van een wijzigingsprocedure een verruiming van het bouwvlak mogelijk (tot maximaal 2 ha). Een goede landschappelijke en ruimtelijke inpassing, afgestemd op de bijbehorende verruiming van het bouwperceel en de situatie ter plaatse is in die gevallen uitgangspunt. Bij een ontwikkeling groter dan 2 ha dient een afzonderlijke partiële herziening te worden opgesteld;
- er wordt niet van volledige nieuwvestiging van agrarische bedrijven uitgegaan;
- voor vrijkomende agrarische bedrijven wordt ruimte geboden voor een passend hergebruik. Daarvoor in aanmerking komende functies zijn de woonfunctie, maatschappelijke functies gecombineerd met het wonen en lichte vormen van niet-agrarische bedrijvigheid.

Bij de ontwikkeling van agrarische bedrijven is in de juridische regeling rekening gehouden met de resultaten van de Planmer, zoals deze in het kader van het hele buitengebied is opgesteld (zie ook paragraaf 5.6.). Samengevat gelden daarbij een aantal uitgangspunten die zijn afgestemd op de regeling in het bestemmingsplan Buitengebied:

- nieuwe stallen zijn toegestaan onder voorwaarde dat de instandhoudingsdoelstelling van de Natura-2000 gebieden in de (nabije) omgeving niet in het gedrang komen;
- de regeling beoogt ruimte te bieden voor individuele uitbreidingen van agrarische bedrijven, mits aangetoond is, dat de instandhoudingsdoelstelling van de Nature 2000-gebieden niet in het gedrag komt;
- voor de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding van agrarische bouwpercelen geldt eveneens de toets aangaande het instandhoudingsbeleid voor de Natura-2000 gebieden.

Munitieopslag

Aan de oostzijde van het plangebied ligt het munitiecomplex MMC Veenhuizen. Het gaat hier om munitieopslag in een aantal bunkers met een aantal bijbehorende functies. Het terrein zelf is overigens afgesloten en kent een landschappelijke afscherming.

Rondom de munitieopslagplaats wordt door het Ministerie van Defensie een zonering gehanteerd bestaande uit drie veiligheidszones.

Hiermee dient planologisch rekening te worden gehouden. De wijze waarop dit in een regeling is vertaald, komt in hoofdstuk 6 aan de orde.

Recreatie en toerisme

Hoewel de bebouwingsclusters recreatieve concentratiepunten zijn en de betekenis daarvan voor de toerist evident is, heeft ook het landelijk gebied rondom een functie voor recreatie en toerisme, veelal in de vorm van recreatief medegebruik.

Via het stelsel van omgevingsvergunningen wordt ruimte geboden voor aanleg van paden en recreatieve voorzieningen.

Daarnaast wordt planologisch ruimte geboden voor kleinschalige logies, in de vorm van bed&breakfast en kleinschalige recreatie; dit conform het huidige recreatiebeleid van de gemeente.

5. OMGEVINGSASPECTEN

Om conflictsituaties te voorkomen dient het bestemmingsplan aandacht te besteden aan de diverse omgevingsaspecten. Daarvoor moet rekening worden gehouden met actuele richtlijnen en wetgeving. Voor dit plan zijn de omgevingsaspecten milieu, water, archeologie en ecologie van belang.

5. 1. Milieu

5.1.1. Geluid

Toetsingskader en beleid

Op grond van de Wet geluidhinder hebben alle wegen een geluidzone, tenzij er sprake is van een woonerf of een 30 km-gebied.

De Wet Geluidhinder geeft aan dat in nieuwe situaties bij geluidgevoelige functies rekening moet worden gehouden met de voorkeursgrenswaarde. Deze wordt bepaald door de ligging van de 48 dB-contourlijn (op grond van de wetwijziging 1/1/2007)¹⁰⁾. Onder voorwaarden kan een hogere geluidsbelasting aanvaardbaar zijn, maar dan moet een ontheffingsprocedure worden gevolgd. Ook spoorwegen hebben wettelijke zones, maar deze zijn in/nabij het plangebied niet aan de orde.

Ten aanzien van het industrielawaai geldt een overeenkomstig de Wet geluidhinder vastgelegd beleid. Binnen het plangebied komen geen "zoneringsplichtige inrichtingen" uit de Wet geluidhinder (artikel 41) voor, noch zijn deze toegestaan. Evenmin is er sprake van invloed van geluidszones uit aangrenzende gebieden.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

De doorgaande weg (N919) in het gebied heeft een zone van 250 m ter weerszijden. De zone zelf is wettelijk vastgelegd en functioneert als aandachtsgebied.

Op grond van de *Actualisatie GVVP-2007* is in de dorpsbebouwing van Veenhuizen een 30-km zoneringsplan ingesteld.

Met de consequenties van het wegverkeerslawaai op geluidgevoelige functies wordt in de planregels rekening gehouden. Er is een regeling voor dwarsprofielen opgenomen, dat uitgaat van de aanwezige verkeersstructuur. De bestaande geluidgevoelige bebouwing langs zoneringsplichtige wegen mag niet dicht naar de weg toe worden gebouwd. Verder wordt de bouw van nieuwe geluidgevoelige functies niet bij recht mogelijk gemaakt. Wel kunnen vrijkomende agrarische bedrijven een woonfunctie krijgen. Dat kan pas na het volgen van een wijzigingsprocedure. Voor zover dat het geval is, zal een Procedure Hogere Waarden worden gevolgd. In voorkomend geval zal per geval de geluidssituatie in beeld moeten worden gebracht, met name ingeval zich dergelijke ontwikkelingen langs de N919 voordoen.

¹⁰⁾ De geluidsregelgeving per 1 juli 2012 opnieuw gewijzigd, waarbij onder meer het teken- en meetvoorschrift is aangepast.

Agrarische bedrijven waar eventueel sprake is van functieverandering liggen overigens met name in het landelijk gebied, op ruime afstand van de N919 (> 250 m).

5.1.2. Geur

Toetsingskader en beleid

Veehouderijen in de omgeving van natuurgebieden, kunnen als gevolg van stikstofdepositie leiden tot verzuring en vermisting van deze gebieden.

In de *Wet ammoniak en veehouderij* is zodoende geregeld dat in een zone van 250 m uitbreiding van intensieve veehouderij rondom zeer kwetsbare gebieden slechts beperkt of niet mogelijk is. Oprichting van (intensieve) veehouderijen is (behoudens enkele uitzonderingen) niet mogelijk. Zeer kwetsbare gebieden zijn weergegeven op de provinciale kaart *Wet ammoniak en veehouderij*. De genoemde *Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)* vormt vanaf 1 januari 2007 het toetsingskader voor de milieuvergunning, als het gaat om geurhinder vanwege dierenverblijven van veehouderijen. De wet bepaalt op welke manier geur (stank) van veehouderijstallen in de omgevingsvergunning moet worden beoordeeld. De wet geldt voor heel Nederland en geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). Belangrijke inhoudelijke wijziging in de wet is dat onderscheid wordt gemaakt tussen maximaal toegestane geurbelasting binnen en buiten de bebouwde kom en concentratie en niet-concentratiegebieden. Daarnaast mogen gemeenten de normen variëren. Gemeenten kunnen binnen een bandbreedte naar beneden en naar boven afwijken, mits dit is vastgelegd in een geurverordening; de gemeente Noordenveld heeft niet een dergelijke verordening vastgesteld. Uitgangspunten bij de wet zijn dat aan de ene kant de uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderijsector niet in gevaar komen, maar ook dat burgers optimaal tegen geurhinder worden beschermd.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

Rond het Natura 2000 gebied van het Fochteloërveen, het natuurgebied van De Slokkert en bospercelen geldt een zone van 250 m.

In het kader van het integrale bestemmingsplan Buitengebied is een PlanMER opgesteld. Hierin is het aspect van de geurhinder voor het hele buitengebied meegenomen. Daarbij wordt bekeken of en in hoeverre er tengevolge van benutting van de bouwmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt ten opzichte van de referentiesituatie er sprake is van toename van de geurbelasting. In het kader van de planMER zijn waar aan de orde milieumaatregelen in beeld gebracht. Zie ook paragraaf 5.6.

5.1.3. Externe veiligheid

Toetsingskader en beleid

Het bestemmingsplan dient bij de bestemmingskeuze rekening te houden met de grens- en richtwaarden uit het *Besluit externe veiligheid inrichtingen*. Hierbij gaat het om de afstanden in verband met het plaatsgebonden risico; verder moet rekening worden gehouden met het groepsrisico.

Wel is een belangrijke beperking van de toepassing van het Bevi dat de grenswaarden c.q. richtwaarden voor het plaatsgebonden risico alleen gelden, voor zover met ruimtelijke besluiten (zoals het bestemmingsplan) de bouw of vestiging/uitbreiding van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten wordt toegelaten.

Naast het Bevi voor inrichtingen, geldt er beleid voor transport van risicovolle stoffen:

- risicovolle transportroutes, zoals bedoeld in de circulaire *Risiconormering gevaarlijke stoffen* (RNVGS), het ontwerp *Besluit externe veiligheid transportroutes* (Btev) en het *provinciaal Basisnet*;
- risicovolle buisleidingen, zoals bedoeld in het *Besluit externe veiligheid buisleidingen* (Bevb).

Vanuit het rijksbeleid zijn met het oog op transport van stoffen nog van belang de structuurvisie Buisleidingen en de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

De gemeente Noordenveld zelf heeft zijn beleidsdoelen over externe veiligheid opgenomen in de *Visie Externe Veiligheid*.

Doelstellingen zijn:

- een optimale combinatie van ruimtelijke en economische ontwikkelingen;
- behoud van lokale bedrijvigheid en werkgelegenheid, met alleen vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit de lagere milieucategorieën;
- geen nieuwvestiging van Bevi-inrichtingen;
- functies voor niet of minder zelfredzame personen dienen zoveel mogelijk buiten de invloedssfeer van risicovolle inrichtingen te liggen;
- voor vervoer en transport van gevaarlijke stoffen (over de weg, via leidingen) wordt aangesloten bij het rijksbeleid;
- ontwikkelingen die leiden tot een toename van het groepsrisico zijn alleen acceptabel onder het stellen van voorwaarden.

Uitgangspunten externe veiligheidsbeleid

Als algemeen uitgangspunt voor het externe veiligheidsbeleid geldt in principe, dat het plaatsgebonden risico niet groter mag zijn dan een kans van 1 op de miljoen (10^{-6}). Voor het groepsrisico gelden geen vaste normeringen, maar geldt een oriëntatiewaarde. In het externe veiligheidsbeleid wordt de rol van de ruimtelijke ordening c.q. van het bestemmingsplan met name gezien in het regelen van de vestiging (en uitbreiding) van risicogevoelige objecten binnen invloedgebieden van risicovolle inrichtingen. Dat kan resulteren in een plaatsgebonden risico-contour, vertaald in een vaste afstand (bij categoriale inrichtingen) en een PR-contour die bepaald wordt aan de hand van een "kwantitatieve risico-analyse" (bij niet-categoriale inrichtingen ¹¹⁾.

¹¹⁾ Overigens kan daar onder voorwaarden van worden afgeweken als de aard van de inrichting dat mogelijk maken.

De objecten waarvoor een risiconorm moet worden aangehouden, betreffen kwetsbare objecten (waarvoor een grenswaarde geldt) en beperkt kwetsbare objecten (waarvoor een richtwaarde geldt). Deze zijn beiden bepaald op 10^{-6} per jaar.

In het kader van de milieuvergunningen wordt aangegeven hoe met mogelijke individuele risico's en groepsrisico's wordt omgegaan.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

Het Steunpunt Externe Veiligheid Drenthe heeft het aspect van de externe veiligheid nader onderzocht; de resultaten zijn verwerkt in onderstaande paragraaf en in bijlage 4 bij deze toelichting integraal opgenomen.

Risicovolle inrichtingen

In verband met het aspect van externe veiligheid is inzicht nodig van de mogelijke risico's die vanuit inrichtingen/activiteiten kunnen uitgaan.

Uit de Risicokaart van de provincie Drenthe blijkt dat rekening dient te worden gehouden met de aanwezigheid van de munitieopslag aan de Norgerweg, het gasontvangstation aan de Generaal van de Boschweg en de opslag bij het zwembad aan de Hoofdweg.

Rond het munitieopslagdepot worden eventuele conflictsituaties met behulp van een zonering geregeld. De zonering sluit aan bij die uit het Buitengebied. Het Steunpunt Externe Veiligheid merkt in zijn advies op, dat er zich geen knelpunten bevinden en dat er geen ruimtelijke planvorming (ontwikkeling) binnen de genoemde veiligheidszones plaatsvinden.

Wat betreft het zwembad gaat het om een inrichting die niet valt onder het Bevi, het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen. Dat betekent dat de met de opslag samenhangende milieueffecten via de *Wet Milieubeheer* worden geregeld. Het zwembad valt thans onder de werking van het Activiteitenbesluit. Er gelden richtlijnen voor de opslag van gevaarlijke stoffen.

Het Steunpunt Externe Veiligheid geeft aan dat de $PR10^{-6}$ risicocontour van de chloorbleekopslag 0 meter bedraagt. Er kunnen dus geen kwetsbare objecten binnen deze risicocontour vallen en deze situatie levert derhalve geen knelpunt op. De 1%-letaliteitsafstand is eveneens in het advies meegenomen; deze bedraagt 84 m. Verder heeft de opslag van chloorbleekloog geen invloedgebied in relatie tot de bepaling van het groepsrisico en kan geconcludeerd worden, dat het groepsrisico nul is.

Ook het gasontvangstation is geen Bevi-inrichting. De milieueffecten worden via een milieumelding geregeld.

Het Steunpunt Externe Veiligheid geeft aan dat de $PR10^{-6}$ risicocontour van het gasontvangstation 15 meter bedraagt. Er vallen geen kwetsbare objecten binnen deze risicocontour en deze situatie levert derhalve geen knelpunt op. Het station heeft voorts geen invloedgebied en geconcludeerd kan worden dat het groepsrisico nul is.

Met het oog op eventuele ontwikkelingen is rond het gasontvangstation een aanduiding "veiligheidszone bedrijven" opgenomen. Deze regelt dat binnen deze zone geen kwetsbare objecten zijn toegestaan.

Vervoer/transport gevaarlijke stoffen

Aan de zuidzijde van het plangebied loopt de N919. De risicocontour ligt op het wegvak zelf en legt daarmee geen beperkingen op aan de omgeving. Verder liggen er in of nabij het plangebied geen spoor- of waterwegen die vanwege vervoer van gevaarlijke stoffen voor belemmeringen in het plangebied zouden kunnen zorgen.

Risicovolle transportleidingen

Naar het gasontvangststation loopt een buisleiding voor gas. Ingeval van ruimtelijke ontwikkelingen dient een belemmeringenstrook (5m), de plaatsgebonden risicocontour (10^{-6}) en het invloedsgebied van het groepsrisico in acht te worden genomen. Binnen de 10^{-6} contour van het plaatsgebonden risico gelden beperkingen aan (risicovolle) bebouwing. Het plan voldoet aan de grens- en richtwaarde van het plaatsgebonden risico voor de buisleidingen in het plangebied.

Wat betreft de verantwoording van het groepsrisico merkt het Steunpunt Externe Veiligheid op, dat een dergelijke verantwoording in deze situatie niet vereist is omdat aan de feitelijke ruimtelijke situatie niets verandert en het groepsrisico niet toeneemt.

5.1.4. Bodem

Toetsingskader en beleid

Sinds 1 juli 2008 is het *Besluit bodemkwaliteit* van kracht, dat het *Bouwstoffenbesluit* heeft vervangen. De gemeente Noordenveld heeft een Bodemkwaliteitskaart (2013). In de Bodemkwaliteitskaart is de diffuse bodemkwaliteit in de gemeente Noordenveld vastgelegd. De bodem binnen de bebouwde kom van Veenhuizen heeft de kwaliteit 'wonen'. In de Nota Bodembeheer van de gemeente staan de voorwaarden beschreven die gelden bij het hergebruiken van vrijkomende grond.

Op enkele plaatsen in Veenhuizen is de bodem verontreinigd geraakt door menselijk handelen. Deze locaties zijn bij de gemeente bekend.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

Ingeval van de realisering van een nieuwe gevoelige functie, bij functiewijziging of realisering van een nieuwe verblijfsruimte zal een bodemonderzoek verplicht zijn. Dit zal in concrete situaties bij de omgevingsvergunning aan de orde komen.

5.1.5. Luchtkwaliteit

Toetsingskader en beleid

Sinds 15 november 2007 is de vernieuwde regelgeving voor luchtkwaliteit in de Wet Milieubeheer in werking getreden.

In hoofdstuk 5 van de *Wet milieubeheer* zijn de grenswaarden op het gebied van de luchtkwaliteit vastgelegd. Daarbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk met name de grenswaarden voor stikstofdioxide (NO_2) en fijnstof (PM_{10}) van belang.

Projecten die in zeer beperkte mate bijdragen aan de luchtverontreiniging, zijn op grond van het *Besluit niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)* vrijgesteld van toetsing aan de grenswaarden. Op grond van de *Regeling Niet in betekenende mate (luchtkwaliteitseisen)* zijn (onder andere) de volgende projecten vrijgesteld van toetsing:

- woningbouwprojecten met minder dan 1.500 woningen;
- kantoorlocaties met een vloeroppervlak van minder dan 100.000 m²;
- projecten die minder dan 3% van de (toekomstige) grenswaarde voor stikstofdioxide of fijnstof bijdragen. Dit komt overeen met 1,2 µg/m³.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

Wat betreft de luchtkwaliteit in en om het plangebied vinden er geen overschrijdingen van de normering plaats. Voor wat betreft de in het bestemmingsplan voorgestane ontwikkelingen: deze zijn perceelsgebonden en zullen geen zodanige nieuwe luchtverontreiniging toevoegen, dat daardoor grenswaarden worden overschreden.

Opgemerkt kan nog worden dat realisering van emissiearme staltypen bij agrarische bedrijven positieve gevolgen voor de luchtkwaliteit op gebiedsniveau kan bewerkstelligen.

5. 2. Water

Toetsingskader en beleid

De watertoets vormt een onderdeel van de startovereenkomst Waterbeleid in de 21^e eeuw, een gezamenlijk stuk van de VNG, de provincies, het Rijk en de Unie van Waterschappen.

In het kader daarvan dient in de totstandkoming van ruimtelijke plannen rekening te worden gehouden met de belangen van het water.

Er moet voldoende ruimte zijn voor waterberging. Daarnaast zijn kwaliteitsaspecten van belang.

De *Wet op de waterhuishouding* (vanaf 2009 de Waterwet) geeft aan dat de provincie een waterhuishoudingsplan dient vast te stellen waarin de hoofdlijnen van het waterhuishoudkundig beleid zijn opgenomen. Waterschappen hebben op grond van de Wet op de waterhuishouding een belangrijke taak met betrekking tot het waterbeheer gekregen. In de waterbeheersplannen dienen zij functies aan het water te geven. Daarbij dienen zij tevens voor afstemming te zorgen met het ruimtelijk beleid.

Het Rijk heeft in het *Nationaal Waterplan* (status: structuurvisie op rijksniveau) de hoofdlijnen van het nationaal waterbeleid beschreven. In het licht van de klimaatverandering komen onder meer er nieuwe normen in verband met overstromingsgevaar.

De provincie Drenthe heeft in haar *Omgevingsvisie 2010* als belangrijkste doelstellingen van beleid genoemd:

- het maken van een 'robuust' watersysteem dat de risico's op wateroverlast en watertekort tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau terugbrengt;
- een goede kwaliteit van het oppervlaktewater, gebaseerd op de Kaderrichtlijn Water;

- voor de Drentsche Aa een zodanig kwaliteitsniveau, dat het geschikt is voor de bereiding van drinkwater;
- een zo groot mogelijke voorraad zoet grondwater van een goede kwaliteit, beschikbaar voor mens en natuur;
- een zodanige kwaliteit van het grondwater dat het zonder ingrijpende en kostbare zuivering geschikt is voor de bereiding van drinkwater;
- veiligstelling van waterbeschermingsgebieden.

In het de provinciale *Omgevingsvisie* is het waterhuishoudingsbeleid geïntegreerd. Deze visie bevat een functietoekenning aan het grond- en oppervlaktewater met kwaliteitsnormen.

Het plangebied valt in het werkgebied van het waterschap Noorderzijlvest. Dit waterschap heeft in het Waterbeheerplan Noorderzijlvest 2010-2015 zijn beleid op hoofdlijnen weergegeven. Van belang is voorts de *Notitie Stedelijk water*. Ook wordt aangegeven op welke wijze het onderdeel *water* meege-nomen kan worden in ruimtelijke planvorming.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

Het onderhavige bestemmingsplan heeft een overwegend conserverend karakter.

In hoofdzaak wordt de bestaande situatie geregeld, waardoor de gemeente de beschikking krijgt over een moderne planologische regeling. Voorts biedt het plan (zoals nagenoeg elk bestemmingsplan) de mogelijkheid voor uitbreiding van hoofdgebouwen (woningen, bedrijven, maatschappelijke voorzieningen en dergelijke) en voor realisering van aan- en uitbouwen en bijgebouwen bij woningen.

In gevallen waarbij de uitbreiding een ingreep betreft van een toename van verhard oppervlak van meer dan 750 m² in stedelijk gebied of 2500 m² in landelijk gebied geldt een compensatie-eis voor het aanbrengen van open water ter grootte van 10% van de toename van het verharde oppervlak.

Dit kan zich in het bijzonder voordoen bij ontwikkelingen op agrarische bouwpercelen en bij grotere perceelsgebonden uitbreidingen bij overige bestemmingen.

Verder is in de bestemmingsregeling rekening gehouden met de waterfunctie conform het provinciaal waterhuishoudingsbeleid en de in de bestemming omschreven doeleinden. Zo is het Natura-2000 gebied van het Fochteloërveen, tevens Wetlandgebied, beschermd.

Daarnaast kan erop gewezen worden dat de bepalende waterlopen in het bestemmingsplan zijn bestemd. Over het plan wordt overleg met het waterschap Noorderzijlvest gevoerd.

5. 3. Ecologie

In het bestemmingsplan dient rekening gehouden te worden met zowel Europees als nationaal beleid ten aanzien van natuurbescherming. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming.

Gebiedsbescherming

Toetsingkader en beleid

De bescherming van Natura 2000-gebieden en Beschermden Natuurmonumenten is geregeld in de *Natuurbeschermingswet*.

Als ontwikkelingen (mogelijk) leiden tot aantasting van de natuurwaarden binnen deze gebieden, moet een vergunning worden aangevraagd. Daarnaast moet rekening worden gehouden met het beleid voor de Ecologisch Hoofdstructuur (EHS).

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

In de Natuurbeschermingswet wordt uitgegaan van twee type gebieden: de beschermde Natuurmonumenten en de Natura 2000-gebieden.

Binnen het plangebied ligt een deel van het Natura 2000-gebied het Fochteloërveen dat overigens voor het merendeel in het bestemmingsplan buitengebied valt. Op enige afstand ten noordoosten van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied van het Norgerholt.

Nieuwe activiteiten mogen geen significant negatieve invloed op de Natura-2000 gebieden hebben. Voor dit plangebied wordt uitgegaan van een beheerregeling van de aanwezige functies met ruimte voor functieverandering en alleen perceelsgebonden ontwikkeling.

In het kader van de algehele PlanMER is de invloed op de Natura-2000 gebieden nader onderzocht. Zie ook paragraaf 5.6.

Soortenbescherming

Toetsingkader en beleid

Ten aanzien van de soortbescherming is met de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet (2002) in een bescherming voorzien van dieren- en plantensoorten. Een groot aantal van nature in Nederland thuishorende beschermde planten en dieren wordt met de wet beschermd. Datzelfde geldt voor een groot aantal uitheemse plantensoorten. De wet wil schadelijke handelingen ten aanzien van de beschermde dieren en planten verbieden.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

In dit in hoofdzaak conserverende plan hoeft met het oog op het voorgaande geen aanvullende regeling te worden opgenomen.

Bovendien worden de waardevolle gebieden / landschapselementen met aanwezige ecologische waarden in het bestemmingsplan veilig gesteld door middel van conserverende bestemmingen. Wanneer uit nader onderzoek blijkt, dat als gevolg daarvan beschermde soorten bedreigd zullen worden, er geen alternatieven zijn en er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn, kan een ontheffingsprocedure op grond van de Flora- en faunawet actueel worden.

Ontheffing kan alleen worden verkregen wanneer compenserende maatregelen worden getroffen als mitigerende maatregelen niet afdoende blijken.

5. 4. Cultuurhistorie en archeologie

Toetsingkader en beleid

Met de wijziging van de Bro per 1 januari 2012 dienen gemeenten nadrukkelijk aandacht te besteden aan het aspect cultuurhistorie. Het bestemmingsplan dient een beschrijving te geven van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.

Veenhuizen met het bijbehorende buitengebied is aangewezen als beschermd dorpsgebied. In de planregels en op de verbeelding is hiermee rekening gehouden.

De rijksmonumenten worden beschermd op grond van de Monumentenwet. Hiermee worden deze monumenten afdoende beschermd; informatief is in dit bestemmingsplan voor de monumenten voorzien in een aanduiding op de verbeelding. In het bestemmingsplan is voor karakteristieke panden een aanvullende beschermende regeling opgenomen.

Uitgangspunt voor het bestemmingsplan is verder het veiligstellen van de aanwezige (en aangetoonde) en de te verwachten archeologische waarden. Overeenkomstig het verdrag van Malta dient gestreefd te worden naar het behoud van archeologische resten in de archeologische verwachtingszones.

Het Verdrag van Malta is vertaald in de Nederlandse wetgeving: op 1 september 2007 is de *Wet op de archeologische monumentenzorg* (Wamz) in werking getreden. Deze wet maakt deel uit van de (gewijzigde) Monumentenwet. De kern van Wamz is dat wanneer de bodem wordt verstoord, de archeologische resten intact moeten blijven. De wet verplicht gemeenten bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening te houden met de in hun bodem aanwezige waarden. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een omgevingsvergunningstelsel voor bepaalde werkzaamheden.

De gemeente Noordenveld heeft op 3 oktober 2012 de Erfgoedverordening (2012) vastgesteld met een archeologische beleidsadvieskaart en rapportage als onderdeel daarvan.

Voorts is van belang te noemen dat het gemeentelijk beleid recent is gewijzigd. Daarbij worden alle archeologische waarden van een gebied in één waarde opgenomen, waarbij in de regels een directe koppeling is opgenomen naar de bijlage met kaart. Oogmerk is de specifieke archeologische waarden en verwachtingen in het gebied goed en op praktische wijze te beschermen.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

Wat betreft de uitgangspunten over de cultuurhistorische waarden is het plan primair ingegeven door de wens om te beschikken over een actuele regeling die rekening houdt met de cultuurhistorische waarden. Deze zijn eerder in deze toelichting aangegeven. Daarmee is het onderwerp 'cultuurhistorie', gelet op de bijzondere status van Veenhuizen, reeds verankerd in het bestemmingsplan.

Wat meer in het bijzonder het aspect archeologie aangaat, is de archeologische beleidsadvieskaart in het bestemmingsplan vertaald naar bestemmingsregels.

Binnen het plangebied betreft dit allereerst een tweetal terreinen van archeologische waarde: aan de noordwestelijke zijde van het buitengebied (natuur-/bosgebied noordelijk Boksloot) en een locatie aan de zuidzijde van de Eikenlaan. Deze terreinen hebben in het bestemmingsplan een beschermende regeling.

Naast terreinen met een geregistreerde archeologische waarde onderscheidt de beleidskaart meerdere categorieën van andere bijzondere terreinen dan wel van locaties met een verwachtingswaarde.

Zo is specifiek voor dit plangebied de aanduiding opgenomen die verwijst naar de voormalige nederzetting Veenhuizen.

Conform de gemeentelijke beleidslijn worden de gronden door middel van één archeologische bestemmingsregeling beschermd.

5. 5. Duurzaamheid

Toetsingkader en beleid

De gemeente Noordenveld voert een actief beleid aangaande duurzaamheid, zoals naar voren komt uit het bestuursprogramma 2010-2014.

Verder heeft de gemeenteraad in 2011 de Visie Noordenveld 2025 vastgesteld. Duurzaamheid en het gebruik van zonne-energie worden gestimuleerd. De inzet is om in 2040 een klimaatneutrale gemeente te zijn.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

In algemene zin kan worden opgemerkt dat bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening wordt gehouden met milieurandvoorwaarden vanuit de omgeving (geluidscontouren, afstand tot hinderlijke bedrijven, bodem en water). Deze zaken zijn eerder in dit hoofdstuk behandeld.

Overigens wordt opgemerkt dat dit plan primair een actueel beheerkader biedt en niet is bedoeld om planologisch ruimte te bieden voor nieuwe ontwikkelingen.

5. 6. Planmer

Toetsingskader en beleid

Vanaf 21 juli 2004 dient de Europese richtlijn betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's in de Lidstaten van de EU te worden toegepast. In Nederland wordt deze richtlijn aangeduid als de richtlijn voor Strategische Milieubeoordeling.

De Europese richtlijn is bedoeld om milieueffecten van plannen en programma's tijdens de voorbereiding ervan in beeld te brengen in de vorm van een milieurapport. Deze Europese richtlijn is middels een wijziging van de *Wet milieubeheer* en een wijziging van het *Besluit mer* geïmplementeerd in de Nederlandse regelgeving.

Op 1 april 2011 is de laatste aanpassing van het *Besluit mer* in werking getreden.

Hierbij wordt gesproken over een milieueffectrapportage van plannen (als vertaling van de Europese SMB-richtlijn) en over een milieueffectrapportage van besluiten (het oorspronkelijke Nederlandse m.e.r.). Aldus wordt onderscheid gemaakt tussen een planMER en een projectMER.

Het is verplicht om voorafgaand aan besluiten door een overheid over bepaalde plannen een planMER of een projectMER uit te voeren. Het gaat daarbij om plannen die (uiteindelijk) kunnen leiden tot concrete projecten of activiteiten met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. In het Besluit *mer* zijn daarvoor drempelwaarden opgenomen voor nader genoemde activiteiten.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

In dit bestemmingsplan is in relatie tot planMer-plichtige activiteiten te onderscheiden: het buitengebied met daarin een bescheiden aantal agrarische bedrijven en het overige plangebied, gericht op een actuele beheersregeling voor de overige functies.

Wat betreft het buitengebied geeft dit bestemmingsplan in planologische zin een aantal ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische bedrijven. Zo geeft het plan uitbreidingsmogelijkheden die thans onder de Planmerplicht (kunnen) vallen. Deze mogelijkheden zijn afgestemd op de ruimte die ook in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied wordt geboden. Op basis van het *Besluit milieueffectrapportage* wordt het uitbreiden van verschillende typen veehouderij aangemerkt als een mer-beoordelingsplichtige activiteit ¹²⁾. Zo is bijvoorbeeld een melkveehouderijbedrijf dat uitbreidt tot een omvang van meer dan 200 koeien mer-beoordelingsplichtig. Die situaties kunnen zich binnen de gegeven agrarische bouwblokken voordoen.

Omdat dergelijke situaties ook voor het totale buitengebied Noordenveld aan de orde zijn, is ten behoeve van het hele buitengebied, inclusief het deel dat in het plangebied Veenhuizen valt, separaat een *Plan – m.e.r.* uitgevoerd. Het bestemmingsplan is immers kaderstellend voor mer-beoordelingsplichtige bedrijven. Deze procedure is gestart met het opstellen van een zogenaamde *Notitie reikwijdte en detailniveau*. In de notitie is beschreven welke ontwikkelingen in het MER zullen worden onderzocht en welke alternatieven daarbij aan de orde zijn. Vervolgens is parallel aan het ontwerpbestemmingsplan het ontwerp van de PlanMER in procedure gebracht (november 2012). Deze is betrokken bij de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied.

Uit de PlanMER komt naar voren dat significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden moeten worden voorkomen en andere milieueffecten moeten worden beperkt.

Bij de daarop volgende vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied (17-04-2013) hebben de gevolgen van de Planmer geleid tot een aangepaste regeling voor met name agrarische bedrijven.

¹²⁾ Met de afkorting mer wordt de procedure van milieueffectrapportage bedoeld. De afkorting MER staat voor het milieueffectrapport.

In het bestemmingsplan Buitengebied is een instrumentarium opgenomen waarmee significant negatieve effecten op Natura-2000 gebieden worden voorkomen en tevens andere milieueffecten worden beperkt.

Hiertoe bevatten de planregels van het bestemmingsplan Buitengebied een regeling waarbij nieuwe stallen uitsluitend zijn toegestaan wanneer de instandhoudingsdoelstelling van de relevante Natura-2000 gebieden niet in het gedrang komen. Daarbij is tevens overwogen dat de regeling wel ruimte beoogt te bieden voor individuele uitbreidingen, mits aangetoond is dat de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura-2000 gebieden geen geweld wordt aangedaan. Aan de toepassing van de wijzigingsbevoegdheid voor agrarische bedrijven is in genoemd plan eenzelfde voorwaarde verbonden. Daarnaast voorziet de regeling in ruimte voor opschaling indien intern of extern wordt gesaldeerd.

Onder verwijzing naar de resultaten van de Planmer ¹³⁾ die voor het hele buitengebied is opgesteld, is ook in de regeling voor agrarische bedrijvigheid in het buitengebied van Veenhuizen een redactie opgesteld die aansluit bij die voor bestemmingsplan buitengebied. Dat betekent dat de bouw van nieuwe stallen gebonden is aan toepassing van een afwijkingsbevoegdheid. Bij de beoordeling daarvan moet worden aangetoond dat er geen significant negatieve gevolgen zijn voor de instandhoudingsdoelstelling van Natura-2000 gebieden.

Ook in het kader van een wijzigingsbevoegdheid tot vergroting van agrarische bouwpercelen, zoals mogelijk gemaakt in de planregels, is een dergelijk criterium opgenomen.

5. 7. Luchtvaartverkeerszone

Toetsingskader en beleid

Het bestemmingsplan dient rekening te houden met een advies van de Luchtverkeersleiding Nederland (06-08-12), ressorterend onder het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Zo staat in Veenhuizen de locator Norg, een onderdeel van de navigatie infrastructuur van de Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL).

Voor een bestemmingsplan betekent een en ander dat restricties gelden voor hogere bebouwing en tijdelijke objecten. De LVNL vraagt hieromtrent een regeling op te nemen in het bestemmingsplan.

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

Met het oog op de gehanteerde maatvoering is gebleken dat de zone in deze situatie een primair signaleringsfunctie heeft. Met de huidige bestemmingen wordt al geen bebouwing voorzien die de zone frustreert. Niettemin zijn naar aanleiding van een zienswijze van de *Luchtverkeersleiding Nederland* de locator en de toetsingsvlakken rondom deze locator geregeld in het bestemmingsplan.

¹³⁾ PlanMER bestemmingsplan Buitengebied, projectnummer 160.00.01.23.00. BugelHajema Adviseurs BV, Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu, maart 2013.

Ter toelichting wordt door de Luchtverkeersleiding het volgende aangegeven. De Luchtverkeersleiding Nederland beheert op grond van haar wettelijke taken installaties en systemen voor de luchtverkeersbeveiliging.

Een belangrijk deel hiervan betreft de apparatuur voor communicatie-, navigatie- en surveillance-infrastructuur ("cns-apparatuur"). Deze apparatuur wordt gebruikt om het radiocontact tussen de verkeersleiding en de piloten te onderhouden, navigatie in het naderingsgebied en en-route mogelijk te maken en de plaatsbepaling van vliegtuigen zeker te stellen.

De CNS-apparatuur maakt gebruik van radiogolven die uitgezonden en/of ontvangen worden door antennesystemen. Objecten kunnen in potentie een bedreiging vormen voor de goede werking van de apparatuur, omdat ze de uitgezonden radiosignalen kunnen verstoren.

Voor het veilig afwikkelen van het vliegverkeer gelden rondom de technische systemen van de Luchtverkeersleiding maximale hoogtes voor objecten (zogenoemde "toetsingsvlakken").

In het plangebied van Veenhuizen staat een locator, onderdeel van de navigatie-infrastructuur. De Luchtverkeersleiding geeft aan dat het toetsingsvlak van de locator een 200 m vrije straal kent, gemeten vanaf de basis van de antenne op maaiveldhoogte.

Binnen deze zone van 200 m loopt het toetsingsvlak trechtervormig omhoog. Daarbinnen moeten hoge bebouwing/objecten geweerd worden.

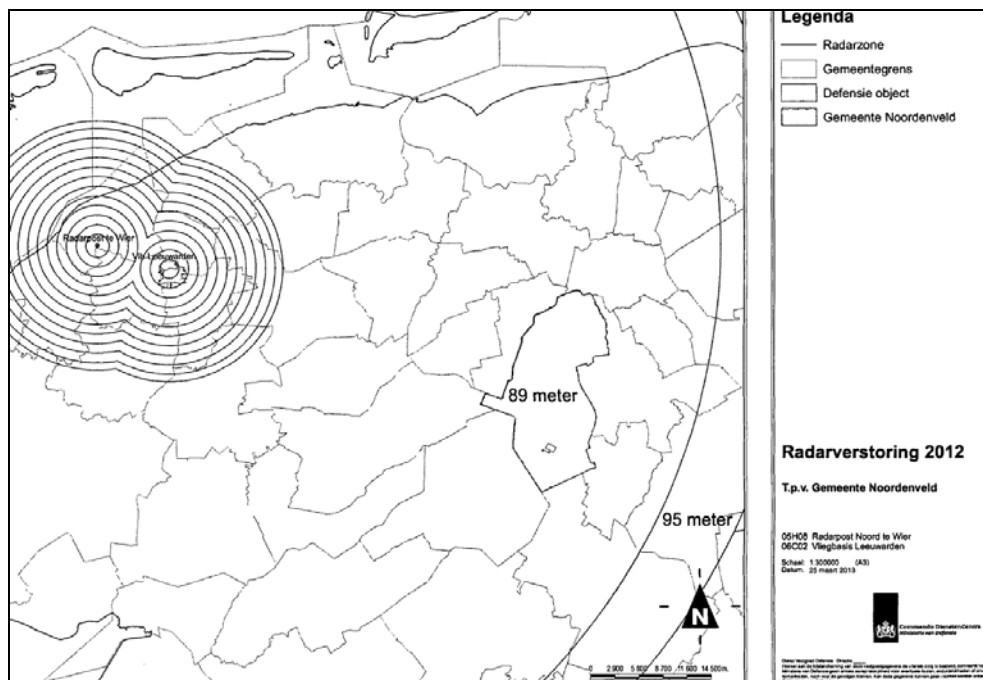
De locator en de zone zijn in het bestemmingsplan geregeld. Omdat de zones over het algemeen over onbebouwde gronden lopen en het bestemmingsplan ook geen bebouwing met kritische hoogtes mogelijk maakt, zijn daadwerkelijke beperkingen nauwelijks tot niet aanwezig.

5. 8. Radarverstoringgebied

Toetsingskader en beleid

Over grote delen van Noord-Nederland ligt het zogenaamde radarverstoringgebied van de radarposten Leeuwarden en Wier. De regeling hiervoor is opgenomen in het *Besluit en de Regeling Algemene Regels Ruimtelijke Ordening* (Barro en Rarro) Ter voorkoming van radarverstoring gelden beperkingen voor zeer hoge bouwwerken: bouw van windturbines waarvan de tiphoogte hoger is dan 89 m.

Het Commando DienstenCentra van het Ministerie van Defensie heeft het radarverstoringgebied aan de gemeente Noordenveld toegezonden en de gemeente daarbinnen aangegeven. Zie figuur 10.

Figuur 10. Ligging gemeente Noordenveld binnen radarverstoringsgebieden Wier en Leeuwarden

Toetsing en uitgangspunten bestemmingsplan

De gemeente Noordenveld ligt binnen de zone waar pas beperkingen gelden voor zeer hoge bouwwerken. Deze worden met dit bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt. Er zijn dan ook geen consequenties voor het bestemmingsplan.

6. PLANBESCHRIJVING

6. 1. Algemeen

In de voorgaande hoofdstukken zijn de aanwezige functies, de ontwikkelingen daarbinnen en de uitgangspunten ten aanzien daarvan aan de orde geweest. Dit beleid krijgt zijn juridische vertaling in bestemmingen. Deze regelen de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden binnen het plangebied.

6. 2. Afstemming op de landelijke standaard

Dit bestemmingsplan is opgezet conform de *Wet ruimtelijke ordening* (Wro) en het *Besluit ruimtelijke ordening* (Bro), zoals deze gelden per 1 juli 2008. Inherent hieraan is de toepassing van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplan (SVBP) 2008. De SVBP maakt het mogelijk om bestemmingsplannen te maken die op vergelijkbare wijze zijn opgebouwd en op een zelfde manier worden verbeeld. De SVBP 2008 is de opvolger van de SVBP 2006 en is toegespitst op de regels die voorschrijven hoe bestemmingsplannen volgens de nieuwe Wro en het Bro moeten worden gemaakt.

De SVBP geeft bindende standaarden voor de opbouw en de verbeelding van het bestemmingsplan, zowel digitaal als analoog. De regels van dit bestemmingsplan zijn opgesteld conform deze standaarden. Zo voorziet het SVBP in een standaard-opbouw van een bestemmingsplan door onder meer:

- standaardbenamingen van een bestemming en de daarin voorkomende bepalingen;
- alfabetische volgorde van begrippen en bestemmingen en een vaste volgorde in de bestemmingen;
- een aantal standaard begripsbepalingen;
- een standaard wijze van meten;
- vaste kleuren en kleurcodes van een bestemming op de kaart;
- standaardbenamingen van aanduidingen in regels en op de kaart.

6. 3. Bestemmingen

De bestemmingen in dit plan zijn overeenkomstig de landelijke standaard alfabetisch gerangschikt.

- Er worden eerst in de planregels een aantal bestemmingen opgenomen. Deze geven aan om welke functies het gaat. Ruimtelijke aspecten als situering en grootte van hoofd- en bijgebouwen wordt hierin eveneens geregeld.
- Daarnaast zijn voor een aantal ruimtelijke en cultuurhistorische aspecten enkele dubbelbestemmingen gebruikt. Deze lopen veelal over meerdere bestemmingen heen, omdat ze op een aaneengesloten gebied betrekking hebben. Zo zijn op die wijze het beschermde dorpsgezicht, de archeologisch waardevolle gebieden e.d. geregeld.

6. 4. Algemene toelichting op de regels

Bestemmingsomschrijving

Hierin staat beschreven voor welke functie(s) de gronden mogen worden ingericht, gebruikt en hoe de onderlinge rangorde van functies is.

Bouwregels

Hierin is aangegeven welke gebouwen en andere bouwwerken in principe zijn toegestaan en welke maatvoering daarbij moet worden aangehouden.

Afwijking van de bouwregels met omgevingsvergunning

In de toekomst kunnen zich omstandigheden voordoen (thans nog niet voorzien), waaruit blijkt dat de bouwregels niet voldoende blijken te zijn. Of zijn er bouwvragen waar de gemeente op dit moment nog niet van kan voorzien of die vraag aanvaardbaar is of niet. Het bevoegd gezag, vaak Burgemeester en Wethouders, kan dan een omgevingsvergunning verlenen waarin afgeweken wordt van de bouwregels. Van geval tot geval zal een afweging worden gemaakt.

Specifieke gebruiksregels

In principe moeten gronden en gebouwen worden gebruikt overeenkomstig de bestemming. Waar nodig zijn de gebruiksvormen genoemd die in ieder geval als strijdig met de bestemming moeten worden aangemerkt.

Afwijking van de gebruiksregels met omgevingsvergunning

Van een aantal gebruiksvormen kan nu nog niet worden gezegd of ze aanvaardbaar zijn of niet. Voor dergelijke gebruiksvormen is een zogenaamde afwijkingsbevoegdheid opgenomen. Er zijn ook gebruiksvormen die beleidsmatig wel mogelijk zijn, maar die vanwege de wens voor een zorgvuldige afweging onder een afwijking zijn gebracht.

Omgevingsvergunningen voor bepaalde werkzaamheden

Voor een aantal werken en werkzaamheden geldt een omgevingsvergunningsplicht. Het gaat daarbij om werken en werkzaamheden die ingrijpen in de aard van de gegeven bestemming, maar die zich wel verhouden tot de bestemmingsomschrijving en de functionele benadering van de basisfuncties en de overige functies. Dat betekent dat deze pas mogen worden uitgevoerd nadat een vergunning van Burgemeester en Wethouders is verkregen. Hierbij vindt een afweging van belangen naar evenredigheid plaats. Als het gaat om activiteiten die behoren tot het normale onderhoud en/of beheer, is geen omgevingsvergunning vereist. Bij de toelaatbaarheid van activiteiten zal met name een groot gewicht worden toegekend aan de afweging in relatie tot de landschappelijke waarden.

Wijzigingsbevoegdheden

Omdat het plan primair een actualiseringsdoel kent, is in beperkte mate met binnenplanse wijzigingsbevoegdheden gewerkt. Dit geldt met name ter afstemming op het aangrenzende bestemmingsplan Buitengebied.

Nadere eisen

Hierin wordt aangegeven dat Burgemeester en Wethouders, na afweging van een aantal criteria, nadere eisen kunnen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing. De eisen kunnen echter alleen gesteld worden wanneer er ten aanzien van de plaats en de afmetingen van de bebouwing reeds een hoofdeis is opgenomen binnen de bestemming.

Overgangsbepaling

Het overgangsrecht is gericht op bouwwerken die in het verleden met een vergunning of een melding zijn gebouwd, of een gebruik dat ooit is toegestaan, maar die nu, vanwege een bestemmings- of beleidswijziging ongewenst zijn, toch kunnen worden gehandhaafd. Deze bouwwerken kunnen slechts in ondergeschikte mate worden vernieuwd en veranderd.

6. 5. Toelichting op de bestemmingen

Hieronder wordt een toelichting gegeven op de (alfabetisch gerangschikte) bestemmingen die in het plan voorkomen. Voor zover aan de orde is aangesloten bij het bestemmingsplan Buitengebied voor de gemeente.

Enkelbestemmingen

Agrarisch

De gebiedsbestemming *Agrarisch* is gelegd op het landbouwgebied zoals dat in het buitengebied aanwezig is.

In de gebieden worden mogelijkheden geboden voor de voortzetting van de landbouwfunctie op bedrijfseconomische grondslag. Deze beweegt zich binnen de landschappelijke en cultuurhistorische hoofdstructuur, zoals omschreven in hoofdstuk 2. Met het oog daarop is voor een aantal werkzaamheden een omgevingsvergunningstelsel opgenomen om structurele veranderingen van het landschap te voorkomen, dan wel af te kunnen wegen. De bestemming kent een onbebouwd karakter; aanwezige veldschuren zijn op de verbeelding aangegeven.

Agrarisch - Agrarisch Bedrijf

Met de bestemming *Agrarisch - Agrarisch Bedrijf* is een regeling opgenomen voor de aanwezige agrarische bedrijven. Het betreft hier grondgebonden bedrijven. De bouwpercelen zijn toegekend op basis van de bestaande situatie. Conform de planuitgangspunten in hoofdstuk 4 is uitgegaan van een bouwvlak van maximaal 1,5 ha. Het bijbehorende bouwperceel mag worden benut voor alle activiteiten, die gerelateerd zijn aan het agrarisch bedrijf, zoals de (voor)tuin, erfverharding en beplantingsstrook.

Wanneer er behoefte is aan een groter bouwperceel/bouwvlak bieden de regels daarin onder zekere voorwaarden mogelijkheden. Vergroting van het bouwvlak is mogelijk naar (maximaal) 2 ha door middel van een wijzigingsbevoegdheid. Daarbij wordt een maatwerkbenadering gevolgd; een erfinrichtingsplan maakt daarvan deel uit.

Binnen de bestemmingsregeling van deze bestemming is rekening gehouden met de gevolgen van de PlanMER zoals deze voor het hele buitengebied van Noordenveld is opgesteld.

Er is dan ook voorzien in een regeling waarbij nieuwe stallen uitsluitend zijn toegestaan wanneer de instandhoudingsdoelstelling van de relevante Natura-2000 gebieden niet in het gedrang komen.

Mestopslag dient binnen het bouwvlak plaats te vinden, evenals alle andere vormen van opslag (met uitzondering van tijdelijke mestopslag).

Er wordt vanuit landschappelijke overwegingen en het tegengaan van verrommeling van het landschap niet meegewerkt aan mestopslag op ruime afstand van bouwpercelen.

Vanuit het belang van een goede landschappelijke inpassing is rond de agrarische bedrijfsbestemming een aanduiding "houtsingel" gelegd.

Agrarisch met waarden

Overeenkomstig de provinciale Omgevingsvisie komen enkele kleinere gebiedsdelen aan de noordzijde van het plangebied in aanmerking voor een bestemming *Agrarisch met waarden*. Naast de agrarische functie is binnen de bestemming ook rekening gehouden met de aanwezigheid van natuurlijke waarden en recreatief medegebruik. Net als de andere agrarische gebiedsbestemming beweegt zich de ontwikkeling binnen de landschappelijke en cultuurhistorische hoofdstructuur. Aldus zijn binnen de hoofdstructuur de agrarische, natuurlijke en recreatieve doeleinden nevensgeschikt.

Bedrijf - Nutsvoorziening

Binnen het plangebied komen enkele gebouwtjes voor van nuts- en energiebedrijven. Deze zijn dienovereenkomstig in het plan opgenomen.

Bedrijf - Gasontvangstation

Op één locatie binnen het plangebied (westzijde Generaal Van de Boschweg) komt de bestemming *Bedrijf - Gasontvangstation* voor. Conform de inzet van de Gasunie om dergelijke voorzieningen op éénduidige en uniforme wijze te bestemmen, is de bestemming *Bedrijf - Gasontvangstation* op de betreffende locatie gelegd. De bestemming is afgestemd op de aanwezige ruimtelijke situatie.

Bos

De aanwezigheid van meerdere bosgebieden bepaalt mede de inrichting van het buitengebied.

Zo zijn de gronden aan de zuidzijde van de Koloniewaart, onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur, onder de bestemming *Bos* gebracht. Dit vanwege hun verschijningsvorm, de multifunctionele doelstelling van het bos, alsmede met het oog op de cultuurhistorische en de landschappelijke kernkwaliteit (Landschapsbeleidsplan; aanwijzigingsbesluit Beschermd dorpsgezicht). Dit geldt eveneens voor een aantal bospercelen in het buitengebied van Veenhuizen.

De bestemming *Bos* kent vanuit zijn aard een meervoudige doelstelling, waarbij sprake is van de functies natuur, landschap en cultuurhistorie, bosbouw en recreatief medegebruik. Op delen van het bosgebied is de dubbelbestemming *Waarde - Natuur 1* c.q. *Waarde - Natuur 2* toegepast. Zie hierna in dit hoofdstuk.

Cultuur en ontspanning

De bestemming *Cultuur en ontspanning* komt in het plangebied voor ter plaatse van het hertenkampje in de woonbuurt. Het hertenkampje is dienovereenkomstig bestemd, wat aansluit bij het vigerende bestemmingsplan. (Opgemerkt zij nog dat andere voorzieningen met ook een culturele en/of recreatieve bestemming zijn meegenomen onder de bestemming Gemengd).

Gemengd

De bestemming *Gemengd* is gelegd op het merendeel van de clusterbebouwing van Veenhuizen. Insteek is om binnen de hoofdstructuur ruime gebruiksmogelijkheden te bieden en functieverruiming mogelijk te maken. Daarmee is naast de bestaande woonfunctie ook een aantal andere functies toegestaan: detailhandel, lichte horecabedrijven, bedrijven uit de lichte milieucategorieën, dienstverlening, atelierruimtes en galerieën, logiesverstrekking, alsmede met de voorgaande functies gelijk te stellen voorzieningen en bedrijven. De ruimtelijk bepalende contouren, gericht op de hoofdstructuur, zijn vastgelegd; er zijn zekere ontwikkelingsmogelijkheden binnen het op de verbeelding aangegeven bebouwingsvlak.

Groen

Daar waar de bepalende groenstructuur is meegenomen binnen de bestemming *Hoofdstructuur*, vallen de overige groenvoorzieningen onder de bestemming *Groen*.

Deze zijn met name aan te treffen binnen de planmatige woonbuurten rond de Kerklaan en incidenteel elders. Binnen de bestemming is tevens rekening gehouden met paden, speelvoorzieningen, e.d.

Hoofdstructuur

De ruimtelijke hoofdstructuur is vanwege de bepalende waarde voor de cultuurhistorische waarde apart bestemd. Binnen deze bestemming wordt in beginsel de bestaande profilering van water, groen en verharding geregeld. Via een afwijkingsregeling kunnen aanpassingen plaatsvinden, zoals ten behoeve van behoud en versterking van de cultuurhistorische indeling van de hoofdstructuur.

Maatschappelijk

Gebouwen met een maatschappelijke functie zijn onder de bestemming *Maatschappelijk* gebracht. Het betreft hier maatschappelijke functies op zelfstandige locaties, dan wel op de voorzieningenstrook langs de Kerklaan. (Andere functies die ook een maatschappelijke functie hebben en in het historisch bebouwingspatroon vallen, zoals het verenigingsgebouw, zijn meegenomen binnen de bestemming Gemengd).

Het bestemmingsplan houdt binnen de bestemming *Maatschappelijk* rekening met een zekere functieverbreding. In ruimtelijke zin is ingezet op een conserverende regeling.

Maatschappelijk - Begraafplaats

Voor een tweetal in het buitengebied liggende begraafplaatsen is een specifieke bestemming opgenomen.

Met de tevens aanwezige cultuurhistorische waarden is rekening gehouden.

Maatschappelijk - Justitiële Inrichting

De gevangeniscomplexen Norgerhaven en Esserheem zijn geregeld binnen de bestemming *Maatschappelijk - Justitiële Inrichting*. Het bestemmingsplan voorziet primair in een conserverende regeling met voor zover nodig ontwikkelingsruimte op het eigen terrein.

Maatschappelijk - Militair Terrein

Het militair munitiemagazijncomplex van het Ministerie van Defensie is overeenkomstig het *Besluit en de Regeling Algemene Regels Ruimtelijke Ordening* (Barro en Rarro) bestemd tot *Maatschappelijk - Militair Terrein*.

De veiligheidszones rondom het terrein zijn apart geregeld, eveneens overeenkomstig het Barro en Rarro.

De hoogteregeling sluit aan bij die van het vigerende plan: 8,00 m goothoogte en 10,00 m als bouwhoogte.

Ook de bij het munitiedepot behorende locatie van de brandweer is onder deze bestemming meegenomen. Door een aanduiding op de verbeelding wordt uitwisselbaarheid van milieubelastende functies voorkomen.

Natuur

Onder de bestemming *Natuur* vallen een aantal gronden in het noordwestelijke plandeel ter plaatse van de oorspronkelijke heidegronden nabij de Bieuwweg, i.c. het deel van Veenhuizen dat later (medio 1950-1960) is ontgonnen. Het behoud, herstel en ontwikkeling van de ecologische waarden van deze gebieden staat voorop.

Om onevenredige aantasting van de aanwezige waarden te voorkomen, is een omgevingsvergunningstelsel voor bepaalde werkzaamheden opgenomen en zijn enkele expliciete gebruiksverboden opgenomen. Bebouwing is binnen de bestemming *Natuur* niet toegestaan.

Recreatie - volkstuinten

Het complex volkstuinten van de moestuinvereniging "De Zeven Matten" is onder de bovenstaande bestemming geregeld. Er is voorzien in de regeling voor een bij het complex horend gebouw.

Sport

De bestemming *Sport* regelt een tweetal voorzieningen: het complex van sportvelden en het zwembad. Het bestemmingsplan gaat uit van de aanwezige situatie. Bijbehorende bebouwing is specifiek geregeld.

Tuin

Om het onbebouwde karakter van voor- en bepalende zijkanten (doorgaans ingericht als tuinen) te beschermen, is daarvoor de afzonderlijke bestemming *Tuin* opgenomen. Dit dient zowel het ruimtelijk beeld als het belang van omwonenden. Gebouwen zijn binnen deze bestemming niet toegestaan. Dat wil de cultuurhistorische waarden van beeldbepalende bebouwing benadrukken en sluit in hoofdzaak aan op de gegroeide praktijk. Afwijkingen daarvan zijn geregeld. De bouwwerken, geen gebouwen zijnde

(inclusief overkappingen) zijn binnen de bestemming Tuin lager: maximaal 1,00 m.

Verkeer

Wegen met een doorgaande verkeersfunctie zijn dienovereenkomstig bestemd. Binnen deze bestemming staat de afwikkeling van het doorgaande verkeer voorop. De bestemming voorziet niet in bebouwing

Verkeer - parkeerterrein

De (grootschalige) openbare parkeerterreinen die in het gebied aanwezig zijn, zijn dienovereenkomstig bestemd. Ook het parkeerterrein bij de gymnastiekzaal is onder deze bestemming gebracht

Parkeervoorzieningen die louter een functie hebben voor de betreffende functie (bijvoorbeeld die bij het gevangeniscomplex) zijn binnen de hoofdbestemming van die functie meegenomen.

Verkeer - Verblijfsgebied

Daar waar de kenmerkende verkeerstructuur is meegenomen binnen de bestemming Hoofdstructuur vallen een aantal overige wegen en straten onder de bestemming *Verkeer - Verblijfsgebied*. De functie voor met name verkeer en verblijf ter plaatse staat in deze bestemming voorop. De bestemming komt in het bijzonder voor binnen de planmatige woonbuurten rond de Kerklaan en incidenteel elders.

Water

Het wijkensysteem dat onderdeel vormt van de hoofdstructuur is binnen de gelijknamige bestemming meegenomen. Voor zover er overige bepalende waterlopen in het plangebied voorkomen, zijn deze apart bestemd.

Watergangen die onderdeel vormen van het agrarisch gebied of een andere gebiedsbestemming zijn in die gevallen binnen de bestemmingsomschrijving van die bestemming meegenomen.

Wonen

De woningen in het plangebied zijn onder de bestemming *Wonen* geregeld. Het betreft hier de woningen in of aansluitend op de historische linten of bebouwingsclusters en verder de woningbouw in de woonbuurten ter weerszijden van de Kerklaan. (Woningen in de historische bebouwingsclusters zijn in hoofdzaak meegenomen binnen de bestemming Gemengd).

De bestemming *Wonen* beoogt primair een conserverende regeling voor aanwezige woningen. Vanwege de cultuurhistorische betekenis is met individuele bouwvlakken gewerkt. Daar waar panden zijn aangewezen als monument, dan wel als karakteristiek pand, zijn daartoe op de plankaart overeenkomstige aanduidingen aangebracht. In dat geval geldt dat sloopactiviteiten aan een omgevingsvergunning zijn gebonden.

Mogelijkheden voor passende uitbreidingen worden met name gezien in de vorm van aan het hoofdgebouw ondergeschikte aan-, uit- of bijgebouwen, bij voorkeur achter het hoofdgebouw.

Voor de gezamenlijke oppervlakte aan aan- en uitbouwen en bijgebouwen is binnen de woonbestemming aangesloten bij de reguliere regeling binnen

de gemeente. Daarbij is een relatie gelegd met de perceelsomvang: een oppervlakte van 60 m² geldt als basisregeling, bij percelen van 500 m² of groter geldt 80 m² en bij percelen van 1000 m² of groter geldt 100 m². Gelet op de waarden van het beschermde dorpsgezicht is een zorgvuldige plaatsing van bijgebouwen gewenst. Daarom is een nadere regeling opgenomen voor de bijgebouwen waarbij de beeldbepalende woonhuizen, met name in de historische linten/clusters, zoveel mogelijk in het zicht blijven.

Gelet op de wens om dynamiek in het dorp te houden, wordt binnen de woonbestemming voorzien in enige ruimere, perceelsgebonden gebruiksmogelijkheden. Deze richten zich op een tweetal zaken:

- De uitoefening van aan huis verbonden werkactiviteiten.
Een dergelijk gebruik is overigens wel gekoppeld aan een aantal criteria. Zo moet het wonen ruimtelijk en in visuele zin de hoofdfunctie blijven en dient het om een inpassing gebruik te gaan.
Qua aard zal het gaan om werkactiviteiten die tot de lichte bedrijfscategorieën behoren; hinder op de omgeving moet worden voorkomen. Verder zal er in voorkomend geval op worden gelet dat geen nadelige invloed op de verkeerssituatie ontstaat en dat parkeren op eigen terrein plaatsvindt. Deze criteria zijn in de planregels nader (juridisch) verwoord.
- Het gebruik voor een bed & breakfastvoorziening.
Een dergelijke voorziening kan zeker in Veenhuizen inspelen op de recreatief-toeristische betekenis. Binnen woningen zijn dan ook kleinschalige bed&breakfastvoorzieningen toegestaan (tot maximaal 5 personen). Daarnaast gelden criteria waarmee ervoor wordt gezorgd, dat zowel ruimtelijk als functioneel een goede inpassing plaatsvindt.
Zo moet de voorziening goed passen binnen de woonomgeving en dient er geen nadelige invloed plaats te vinden op verkeersafwikkeling en de parkeersituatie ter plaatse.

Wonen - Boerderij

De bestemming is gelegd op enkele locaties in het buitengebied en geeft basis voor een woonfunctie aan een voormalig agrarisch bedrijf. Het plan bevat regels die erop zien, dat het wonen binnen het hoofdgebouw plaatsvindt. In functionele zin - en dat sluit aan bij de regeling uit het bestemmingsplan Buitengebied - wordt als toegestaan gebruik gezien de uitoefening van aan huis verbonden werkactiviteiten en voor een bed & breakfastvoorziening. Net als bij de hiervoor omschreven woonbestemming gelden wel criteria ten behoeve van een goede ruimtelijk-functionele inpassing. Binnen de bestemming Wonen - Boerderij is verder ter wille van extra functionele mogelijkheden als gebruik toegestaan de inpassing van opslag van caravans, boten en naar de aard gelijk te stellen goederen. Oogmerk is om binnen deze bestemming ruimere mogelijkheden te geven ten opzichte van de reguliere woningen.

Gelet op aard en locatie van voormalige boerderijpanden is voorts het gebruik van gronden voor paardenbakken toegestaan (maximale omvang 1.200 m²). Om hinder voor de omgeving te voorkomen, gelden eisen aan de afstand tot woningen van derden. Bovendien gelden voorwaarden aan gaande het aanbrengen van verlichting.

In functionele zin is ten slotte ook hobbymatig agrarisch gebruik toegestaan. De regeling hiervoor kent de volgende achtergronden.

Het agrarisch beheer van het landelijk gebied vindt in toenemende mate mede plaats door 'hobbyboeren'. Deze ontwikkeling biedt kans voor het noodzakelijke beheer van het landelijk gebied. Juist het ontbreken van de noodzaak tot het verwerken van inkomen geeft hobbyboeren de mogelijkheid (een deel van) hun gronden extensief te beheren en daarmee bij te dragen aan natuur en landschap. De duurzaamheid van agrarisch hobbymatige activiteiten is echter geringer dan de duurzaamheid van bedrijfsmatige activiteiten, maar is in geval van bijvoorbeeld vrijkomende agrarische bebouwing te prefereren boven veel andere vormen van gebruik. Om die reden kan het stimuleren (en mogelijk maken) van hobbymatige landbouw wenselijk zijn. Hobbyboeren mogen echter niet als volwaardige agrarische bedrijven worden behandeld.

Een hobbyboer kenmerkt zich door:

- een bedrijfsmatige omvang van minder dan € 25.000 standaard opbrengst (SO);
- nauwelijks of geen marktoriëntatie;
- een niet verzekerde continuïteit op grond van productiemiddelen;
- gebruik perceel en bebouwing in overwegende mate op woondoeleinden gericht.

Om te kunnen beoordelen of er sprake is van het bedrijfsmatig of hobbymatig houden van dieren, zal door de eigenaar desgevraagd moeten worden beschreven wat de gebruiksdoelen van de dieren zijn.

Er mag geen sprake zijn van een volwaardige arbeidskracht die in hoofdberoep aan het bedrijf is verbonden. Voor de beoordeling wordt gebruik gemaakt van het Planologisch kader voor het hobbymatig houden van dieren.

Dubbelbestemmingen

Enkele in het plan voorkomende aanvullende bestemmingen beschermen de cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Leiding Gas

Binnen het plangebied loopt een gastransportleiding van de NV Nederlandse Gasunie. Deze heeft een dubbelbestemming gekregen die de leiding met de belemmeringenstrook regelt.

Waarde - Archeologie 2

Binnen het plangebied komen terreinen voor waar volgens de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente sprake is van een archeologisch waardevol gebied. Het gaat hier om een drietal terreinen van archeologische waarde. Deze zijn bestemd als *Waarde - Archeologie 2*.

Daarnaast kent de archeologische beleidsadvieskaart nog een aantal bijzondere terreinen en gebieden waar sprake is van verwachtingswaarden. Ook deze zijn betrokken binnen deze dubbelbestemming.

Oogmerk is om een te vergaande differentiatie in beschermende regelingen voor het aspect 'archeologie' te voorkomen door de koppeling te leggen met de archeologische beleidsadvieskaart.

De werkzaamheden waarvoor een omgevingsvergunning nodig is, staan genoemd in de regels. Met name gaat het om werkzaamheden waarbij er sprake is van diepe grondwerkzaamheden. Deze beschermende regeling is opgesteld conform de algemene regeling op grond van de beleidsadvieskaart, zoals deze ook in de andere bestemmingsplannen wordt toegepast en waaraan in relevante gevallen wordt getoetst.

Waarde - Beekdal

De dubbelbestemming *Waarde - Beekdal* treft een regeling voor het beekdal aan de noordzijde van het plangebied. Deze regeling heeft als oogmerk de landschappelijke c.q. natuurlijke waarden van het beekdal (mede) te beschermen met tevens een buffer-/overgangsfunctie van het natuurgebied rond het beekdal naar de agrarische gronden. De regeling sluit aan bij die van het bestemmingsplan Buitengebied.

Waarde - Beschermd dorpsgezicht

In dit bestemmingsplan is een (gelijknamige) aanvullende bestemming opgenomen voor het totale beschermde dorpsgezicht.

Naast het gegeven dat de bepalende cultuurhistorisch waardevolle hoofdstructuur reeds is vastgelegd met een dienovereenkomstige bestemming, wordt met de aanvullende bestemming *Waarde - Beschermd dorpsgezicht* de bescherming aanvullend vormgegeven. De bestemming ziet met name toe op de in het aanwijzingsbesluit onderscheiden kenmerken.

Ter aanvulling op de primaire hoofdstructuur wordt door middel van deze dubbelbestemming (aanvullend) getoetst aan de overige structureren en bepalende kenmerken van het beschermde dorpsgezicht, weergegeven in de bijlage bij de planregels.

Zo geldt voor een aantal activiteiten een koppeling aan een omgevingsvergunning. Advisering door een ter zake deskundige vindt plaats.

Waarde - Natuur 1

Deze bestemming is gelegd op het Natura 2000-gebied zoals dat aan de zuidzijde van de Koloniewaart voor een deel in het plangebied valt. Het betreft het Natura 2000-gebied Fochteloërveen. De bestemming sluit aan bij de regeling die voor het aansluitende gebied in het (ontwerp)bestemmingsplan Buitengebied is opgenomen.

Waarde - Natuur 2

Deze bestemming is gelegd op een aantal bosgebieden ten noorden van de Hoofdweg van Veenhuizen. Deze hebben vanwege hun functie in de cultuurhistorische opbouw, de natuurvisie voor het gebied en hun feitelijke verschijningsvorm een basisbestemming *Bos* gekregen, maar worden - voor zover ze behoren tot de Ecologische hoofdstructuur - extra beschermd door middel van de bestemming *Waarde - Natuur 2*.

Deze bestemming sluit aan bij de regeling die voor het aansluitende gebied in het (ontwerp)bestemmingsplan Buitengebied is opgenomen.

Aanduidingen

Binnen het plangebied komen aanduidingsregels voor in de vorm van veiligheidszones rond de munitieopslagplaats.

Luchtvaartverkeerszone

Rondom de locator, zoals omschreven in hoofdstuk 5.7., is een zone aanwezig die door middel van een aanduiding op de verbeelding is aangegeven. Beperkingen gelden alleen bij hoge gebouwen, die met dit bestemmingsplan niet mogelijk worden gemaakt.

Veiligheidszone bedrijven

Rondom het gasontvangststation aan de westzijde van de Generaal van de Boschweg komt een aanduiding *veiligheidszone bedrijven* voor. Deze aanduiding regelt dat binnen deze zone geen kwetsbare objecten zijn toegestaan.

Veiligheidszone munitiemagazijncomplex

Rondom het munitieopslagdepot worden zones onderscheiden die te maken hebben met het zoveel mogelijk beperken van mogelijke risico's. Het gaat om een drietal zones die in afnemende mate zekere beperkingen geven aan functies/activiteiten. De zones zijn naar aanleiding van een in 2007 uitgevoerde risico-analyse in beperkte verkleind ten opzichte van dit in het vigerende bestemmingsplan. Deze correcties, opgenomen in het BARRO, zijn verwoord in het bestemmingsplan. Conform het BARRO zoals dat op 1 januari 2012 in werking is getreden, geldt voor de zones een aanvullende regeling ter wering en beperking van veiligheidsrisico's. Daardoor dient ook de regeling voor de zones zelf in ondergeschikte mate te worden aangepast.

A-Zone

Het betreft hier de zone direct rondom de munitieopslagplaats. In deze zone zijn volgens het BARRO geen bestemmingen toegestaan die het oprichten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen mogelijk maken; evenmin zijn binnen de A-zones volgens het BARRO de aanleg van autowegen, autosnelwegen, spoorwegen of druk bevaren waterwegen, parkeerterreinen of recreatieve voorzieningen toegestaan. Ten slotte kunnen hier geen agrarische bestemmingen worden gerealiseerd, zonder een meer dan incidentele aanwezigheid van enkele personen.

In het concreet geval gaat het om een overwegend agrarisch gebruikte gronden, gericht op het huidig grondgebruik met een onbebouwd karakter.

B-Zone

Binnen deze zone, aansluitend op de B-zone, zijn geen bestemmingen toegestaan die het oprichten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten als bedoeld in het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen mogelijk zouden maken. Het betreft hier met name overwegend gronden in het buitengebied (agrarische gronden, incidenteel bosgronden).

C-Zone

Binnen deze ruimere zone rond het gebied gelden volgens het BARRO restricties voor zover bestemmingen die het oprichten van bouwwerken mogelijk maken met zogenaamde vlies- of gordijnconstructies en voorts gebouwen met grote glasoppervlaktes, waarin zich als regel een groot aantal personen bevindt. Deze regeling is geconcretiseerd naar de bestemmingsplansituatie.

Algemene wijzigingsregels

Het plan kent een aantal mogelijkheden waarbij op grond van een aan het college van burgemeester en wethouders toegekende wijzigingsbevoegdheid de bestemmingsregels kunnen worden aangepast.

Het betreft de volgende

Wro-zone 1

Het vigerende plan vermeldde op enkele locaties een ruimtereservering voor maatschappelijk-justitiële functies, in aansluiting op de bestaande structuur. Deze mogelijkheid is in dit bestemmingsplan voor één locatie overgenomen.

Op de verbeelding is de locatie ten zuiden van de Meidoornlaan (tegenover Esserheem, naast het Houtjesplein) aangeduid met "wro-zone wijzigingsgebied 1". Via een wijzigingsbevoegdheid kan hieraan invulling worden gegeven. Ingeval concrete toepassing aan de wijzigingsbevoegdheid wordt gegeven, geven de planregels een aantal toetsingscriteria, gericht op een zo goed mogelijke ruimtelijk-functionele inpassing en rekening houdend met de kenmerken van het beschermde dorpsgezicht.

(Ten opzichte van het vigerende plan hebben de rijksinstanties in hun overlegreactie aangegeven dat de wijzigingsbevoegdheden voor enkele reserveringen (locaties binnen het carré) kunnen komen te vervallen).

Wro-zone 2

Eveneens in overeenstemming met de geldende regeling is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor uitbreiding van gebouwen met een bestemming "Maatschappelijk-Justitiële inrichting".

Het betreft een locatiegebonden wijzigingsbevoegdheid: de verbeelding geeft met "wro-zone wijzigingsgebied 2" het gebied aan dat voor toepassing van de bevoegdheid in aanmerking komt. Het betreft het gebied ten noorden van Esserheem.

Ingeval concrete toepassing van de wijzigingsbevoegdheid aan de orde is, geven de planregels een aantal toetsingscriteria, gericht op een zo goed mogelijke ruimtelijk-functionele inpassing en rekening houdend met de kenmerken van het beschermde dorpsgezicht.

Wro-zone 3

Het vigerende plan gaf in aansluiting op het bestaande bebouwingspatroon incidenteel mogelijkheden voor nieuwe invullingen ten behoeve van wonen. In de afgelopen jaren is plaatselijk van deze regeling gebruik gemaakt. In dit bestemmingsplan is de wijzigingsbevoegdheid voor de overige locaties overgenomen. Deze maakt het mogelijk om incidenteel het bebouwingspa-

troon te versterken. Ook hiervoor bevatten de planregels ruimtelijk-functionele toetsingscriteria. Deze zien onder meer op een stedenbouwkundige en cultuurhistorische toetsing die het mogelijk maakt dat een aan de orde zijnde invulling op zorgvuldige wijze in de bestaande structuur wordt ingepast, zodat recht kan worden gedaan aan de kenmerken van het beschermde dorpsgezicht.

Het in aansluiting bouwen op het patroon van heersende rooilijnen is in voorkomend geval een belangrijk toetsingscriterium.

7. UITVOERBAARHEID

Wettelijk bestaat op grond van het *Besluit ruimtelijke ordening* de verplichting om inzicht te geven in de uitvoerbaarheidsaspecten van een bestemmingsplan. In dat verband wordt een onderscheid gemaakt tussen de maatschappelijke en de economische uitvoerbaarheid.

7. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Aangaande de maatschappelijke uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan kan opgemerkt worden dat het plangebied merendeels betrekking heeft op een regeling voor het bestaande dorpsgebied en het omliggend buitengebied. Er is een regeling opgenomen, afgestemd op bestaand gebruik en een regeling die rekening houdt met de waarden van het beschermde dorpsgezicht. In de regelingen is rekening gehouden met eerder opgesteld gemeentelijk (sectoraal) beleid.

Over het voorontwerp van dit bestemmingsplan zijn inspraak- en overlegmogelijkheden geboden. In bijlage 5 is daarvan verslag gedaan.

7. 2. Economische uitvoerbaarheid

Het weergeven van de economische uitvoerbaarheid door middel van een cijfermatige opzet is voor dit bestemmingsplan als geheel niet te geven. Het onderhavige plan is immers in eerste instantie een actualisering van bestaande regelgeving en daarmee in hoofdzaak een beheersplan voor het bestaande gebied van de kern Veenhuizen met omliggend buitengebied.

Bovendien geldt dat de ontwikkelingen die zich in het plangebied nog zullen voordoen voor het merendeel perceelsgebonden, particuliere initiatieven betreffen, die voor rekening van de initiatiefnemers komen.

7. 3. Exploitatieplan

Met inwerkingtreding van de nieuwe Wro (1-07-08) beschikken de gemeenten over meer mogelijkheden voor een kostenverhaal op ontwikkelaars in een plangebied. De gemeente kan in dat geval een exploitatieplan vaststellen, dat gelijk op loopt met de procedure van een bestemmingsplan. Bovenplanse kosten kunnen op die wijze in rekening gebracht.

Daarmee wordt een exploitatieplan mede een toetsingsgrond bij bouwvergunningen. De gemeenteraad kan evenwel bij vaststelling van het bestemmingsplan besluiten om géén exploitatieplan vast te stellen. Dat kan de raad alleen doen, doordat het kostenverhaal op andere wijze is verzekerd er geen extra eisen aan locaties hoeven te worden gesteld.

In dat verband kan worden opgemerkt dat het plan niet voorziet in ontwikkelingen waaraan de gemeente in (nieuwe) infrastructuur of andere openbare voorzieningen moet betalen, zodanig dat hier sprake moet zijn van de noodzaak tot opstellen van een grondexploitatieplan.

Een en ander overwegend wordt ook hiervoor geen aanleiding gezien tot opstelling van een exploitatieplan(nen).

8. INSPRAAK EN OVERLEG

Het voorontwerp van dit bestemmingsplan heeft vanaf 20 december 2012 zes weken ter inzage gelegen met de mogelijkheid tot het indienen van mondelinge dan wel schriftelijke zienswijzen.

In deze periode is op 10 januari 2013 een inloopbijeenkomst in het Verenigingsgebouw te Veenhuizen gehouden. Daarbij werd geïnformeerd over de planuitgangspunten en de regeling in het bestemmingsplan. Tevens bestond de mogelijkheid om het indienen van mondelinge reacties.

In dezelfde periode is het voorontwerp toegestuurd aan de diensten en instanties in het kader van het wettelijk verplichte overleg (het overleg als bedoeld in artikel 3.1.1. *Besluit ruimtelijke ordening*).

Binnen de genoemde periode zijn diverse reacties ingekomen. Deze zijn beantwoord in de Reactienota. Daaruit voortvloeiende aanpassingen of aanvullingen zijn in het ontwerp van dit bestemmingsplan verwerkt. Zie voor de resultaten bijlage 5 bij deze toelichting.

===